

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
Institut mezioborových studií Brno

System pomoci matkám s dětmi v krizi v městě Brně

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí bakalářské práce:
Mgr. Iva Kuchyňková

Vypracovala:
Aneta Špinarová

Brno 2009

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „System pomoci matkám s dětmi v krizi v městě Brně“ zpracovala samostatně a použila jen literaturu uvedenou v seznamu literatury.

Brno 17. 4. 2009

.....

Aneta Špinarová

Poděkování

Ráda bych poděkovala paní Mgr. Ivě Kuchyňkové za odborné vedení mé bakalářské práce, za cenné rady a pomoc, kterou mi poskytla při zpracování práce.

Aneta Špinarová

Obsah

Úvod	3
1. Rodina	5
1.1 Definice rodiny	5
1.2 Vývoj rodiny	7
1.2.1 Pravěká rodina a matriarchát	7
1.2.2 Starověké Řecko a Řím	7
1.2.3 Středověká rodina	8
1.2.4. Novověká rodina	8
1.3. Funkce rodiny	9
1.4 Typy rodin	10
2. Krizové situace, v nichž se žena může ocitnout	12
2.1 Svobodné a osamělé matky	13
2.2 Mladé matky	14
2.3 Rozvodovost	16
2.4 Domácí násilí páchané na ženách	18
2.5 Ženy bez domova	20
2.6 Nezaměstnané ženy	22
2.7 Ženy závislé na drogách, alkoholičky	23
2.8 Ženy odlišného etnického původu či jiné národnosti	25
3. Pomoc poskytovaná matkám s dětmi v krizi	28
3.1 Státní sociální podpora	28
3.1.1 Přídavek na dítě	29
3.1.2 Sociální příplatek	29
3.1.3 Příspěvek na bydlení	30
3.1.4 Rodičovský příspěvek	30
3.2 Sociální služby	31
3.2.1 Sociální poradenství	32
3.2.2 Služby sociální péče	33

3.2.3 Služby sociální prevence	33
3.3 Sociální služby v Brně	34
3.3.1 Magistrát města Brna a úřady městských částí	35
3.3.2 Centrum pro rodinu a sociální péči	35
3.3.3 Klub Pastelka	36
3.3.4 Národní centrum pro rodinu	36
3.3.5 Rodinné centrum MaTáTa	37
3.3.6 CENAP – centrum naděje a pomoci	37
3.3.7 TRIADA – občanská poradna	38
3.3.8 Manželské a rodinné poradny Brno	38
3.3.9 Domov pro matky s dětmi Společná cesta	40
3.3.10 Domov pro matky s dětmi Zvonek	41
3.3.11 Domov sv. Markéty pro matky s dětmi v tísní	42
3.3.12 Armáda spásy	44
3.3.13 Na počátku	44
3.3.14 Spondea	44
3.3.15 Magdalenium	45
3.3.16 Persefona	46
4. Uplatnění sociálního pedagoga při pomoci matkám s dětmi v krizi	47
Závěr	49
Resumé	52
Anotace	55
Seznam použité literatury	56
Seznam příloh	58

Úvod

Tématem mojí bakalářské práce je Systém pomoci matkám s dětmi v krizi v městě Brně. Toto téma mě velice zaujalo. Pokud se jakýkoliv člověk ocitne v tíživé životní situaci, je to vždy velký problém. Ale pokud se do nějaké krizové situace dostane žena, tím spíše matka, která má malé dítě či několik malých dětí, jedná se vždy o daleko horší problém. Protože prostředí, výchova, harmonická rodina jsou velice potřebné pro zdravý rozvoj dětí, aby z nich vyrostli slušní lidé. Pokud se ale matka ocitne v nějaké krizi, nemůže svému dítěti dopřát vše co potřebuje. Takže je velice důležité, že existuje určitý systém, který pomáhá matkám, které se ocitly v nepříznivé životní situaci.

Cílem bakalářské práce je charakterizovat problematiku krizových situací matek s dětmi, zjistit hlavní příčiny, proč se matky dostávají do krizových situací, při nichž si nedokáží pomoci samy a musí vyhledat určitou pomoc. Dále je cílem zmapování a zjištění, jaká pomoc a jaké služby jsou jim poskytovány ve městě Brně a také to, zda jsou poskytované služby dostatečné.

Rodina se ve společnosti staví svojí důležitostí na jednu z prvních příček hodnotového žebříčku. Může se ale stát, že neplní dostatečně své funkce, dojde k určité krizi, k neshodám mezi partnery a matka s dítětem zůstane sama, bez pomoci, proto se snaží nalézt pomoc někde jinde.

V bakalářské práci bych ráda nejdříve zmapovala situaci rodinnou, tj. co je to rodina, jak se různí autoři dívají na definici rodiny, dále na její postupný vývoj od prvopočátků k dnešku, také popíšu základní funkce, které má správná rodina plnit, a v neposlední řadě se zaměřím na jednotlivé typologie rodin.

Důležitou součástí práce budou jednotlivé krizové a nepříznivé situace, do nichž se ženy mohou dostat a také jejich dopad na ně. Jedná se o různé situace, kdy je např. žena obětí domácího násilí nebo ztratí práci a nemá dostatek peněz, může se také ocitnout na ulici bez střechy nad hlavou, anebo se může jednat o mladé matky, které nebyly dostatečně podporovány svým okolím. A samozřejmě je mohou potkat další různé problémy.

Pokud se ženy ocitají v podobných životních situacích, jsou jim nabízeny různé formy pomoci. Chtěla bych shrnout možné formy pomoci matkám s dětmi se zaměřením na město Brno. V první řadě mohou matky navštěvovat různá centra pro rodinu, kluby maminek, které jim poskytují určitou formu primární prevence. Pokud již k nějakým problémům dojde, mají nárok na určité dávky, jestliže je jejich situace horší, mohou hledat pomoc v poradnách, v nejhorším případě, kdy nemají ani střechu nad hlavou, mohou využít služeb azylových domů či domovů pro matky s dětmi a také různých sdružení, která pomáhají ženám v tísní.

V oblasti pomoci matkám s dětmi v krizi existuje značná souvislost se sociální pedagogikou. Sociální pedagog může poskytovat veškerou pomoc, poradenství či služby, které jim jsou nabízeny.

1. Rodina

1.1 Definice rodiny

Definovat pojem rodina je velmi těžké, mnoho autorů se shoduje, že přesná definice neexistuje. Jinou definici by uvedl právník, jinou psycholog, sociolog či demograf. Obecně se jedná o malou skupinu lidí, jenž žije na společném místě, existují mezi nimi pokrevní a citové vazby. Je považována za základní jednotku lidské společnosti. Jejím hlavním úkolem je udržení lidstva. Matoušek (1997, str.8) uvádí, že prakticky neexistuje společnost, kde by rodina nebyla jejím základním prvkem. Základem rodiny bývá pár muže a ženy, jenž mají alespoň jedno dítě.

Rodina tvoří systém, systémem rozumíme určitý soubor prvků a vzájemné vztahy mezi nimi. Výstižný popis rodiny uvádí Sobotková, jež cituje Kramera: *Rodina je skupina lidí se společnou historií, současnou realitou a budoucím očekáváním vzájemně propojených transakčních vztahů. Členové jsou často (ale ne nutně) vázáni hereditou, legálními manželskými svazky, adopcí nebo společným uspořádáním života v určitém úseku jejich životní cesty. Kdykoli mezi blízkými lidmi existují intenzivní a kontinuální psychologické a emocionální vazby, může být užíván pojem rodina, i když jde např. o nesezdaný pár, o náhradní rodinu atd.* (Sobotková 2001, str. 22)

V rodině jsou vzájemně uspokojovány základní psychické potřeby rodičů a dětí. Jejich výčet uvádí Matějček (1992, str. 29-33):

1. vzájemné uspokojování duševních potřeb dětí a jejich vychovatelů - jedná se o pozitivní prožitky (radost, spokojenost), ale i ty negativní (starosti, zklamání); podmínkou pro tuto vzájemnost je, že dítě z psychologického hlediska rodičům patří, přijali ho za své
2. trvalost a hloubka citových vztahů - vydatně je uspokojována potřeba životní jistoty, rodiče mají jistotu, že se na děti mohou spolehnout ve stáří
3. společná budoucnost - rodič pomáhá svému dítěti formovat budoucnost, poskytuje mu rady, stará se o něj, nabízí pomoc a také musí zformovat svoji budoucnost s ohledem na dítě

4. společenství prostoru, času a prožitků - dochází k neustálému kontaktu, ovlivňování, výchově, kdy se dítě učí od rodičů identifikací, nápodobou, společným soužitím; je důležité, aby rodičům i dítěti zůstal také určitý čas, který budou mít pouze pro sebe

5. výchovná interakce - nejedná se o aktivní výchovu pasivního dítěte rodičem, ale o jejich vzájemné působení

6. soužití a sdílení - při vzájemném soužití je téměř nemožné, aby nevznikl citový vztah, projevuje se to např. odměnami, jež jsou poskytovány bez zásluhy, obdarovaný i darující z toho mají radost, stejně tak tresty nelibě nese nejen dítě, ale i rodič

Stejně tak Smahel (1995, str. 35) uvádí několik základních psychických potřeb, vychází právě z již zmiňovaného Matějčka a také z Langmeiera, jedná se o následující potřeby:

1. potřeba určitého množství, proměnlivosti a kvality vnějších podnětů
2. potřeba určité stálosti, řádu, smyslu v podnětech, tj. smysluplného světa
3. potřeba prvotních emocionálních a sociálních vztahů, tj. vztahů k osobě matky a k osobám dalších primárních vychovatelů
4. potřeba společenského uplatnění a společenské hodnoty, z nichž vychází zdravé uvědomění si vlastního já, vlastní identity
5. potřeba otevřené budoucnosti nebo životní perspektivy

Každá rodina by měla společně hospodařit, jsou rozděleny určitým způsobem role, nejčastěji tak, že žena se stará o děti a muž zabezpečuje rodinu ekonomicky. V dnešní době je však již tento model překonán, není výjimkou, že žena vydělává více peněz než muž a také se objevují muži, kteří zůstávají na rodičovské dovolené a starají se o děti. Důležitým znakem rodiny je také společné bydlení, jež umožňuje vytváření intimních pout mezi mužem a ženou.

Každá rodina prochází několika fázemi. Tyto fáze popisuje Hintnaus (1998, str. 21 - 24):

1. fáze vzájemného poznávání - tato fáze nastává po sňatku, kdy se projeví pravá povaha novomanželů, respektive projeví se chyby, jichž si před manželstvím nevšimli; důležitá je komunikace mezi partnery, vzájemná tolerance a zdravá sebekritika
2. fáze úplné rodiny - nastává po narození dítěte, kdy musí být přerozděleny výkonné role, mění se životní styl, dítě testuje kvalitu pevnosti vztahu, může docházet ke sporům ve výchově dítěte

3. fáze opuštěného hnízda - jedná se o období, kdy děti dosáhnou dospělosti, opouští rodinu a zakládají rodinu vlastní, v „opuštěné“ rodině dochází k problémům, jestliže rodičové byli upnuti na dítě, nedokáží se smířit s jeho odchodem

4. fáze stárí a životního osíření - manželé se cítí opuštěni, těžko hledají smysluplný cíl do budoucna, snižuje se frustrační tolerance, prarodiče se radují alespoň z vnoučat

1.2 Vývoj rodiny

1.2.1 Pravěká rodina a matriarchát

Homo sapiens sapiens se objevuje v mladší době kamenné, jeho způsob života nám odkrývá archeologie. Lidé tehdy žili ve skupinách, které se utvářely na základě pokrevní příbuznosti. Skupiny byly nazývány klany, v nichž se praktikovalo jednotné náboženství, bylo obýváno určité teritorium a musela být dodržována určitá pravidla, jež se týkala např. i sňatečnosti. V rámci každé skupiny, klanu, existovaly menší jednotky, které můžeme označit jako rodiny. S neolitickou revolucí dochází k usazování kmenů a také k určitým společenským změnám, jež souvisí i s postavením ženy a muže v rodině, vytváří se kult ženy. *Ženský princip, projevující se především rozením dětí a péčí o ně, byl posvátný.* (Matoušek 1997, str.20)

Poté, co se rozvíjejí řemesla, obchod, vojenství po neolitické revoluci, získává větší postavení muž, své postavení si udržuje do současnosti.

1.2.2 Starověké Řecko a Řím

Ve starověkém Řecku se lidé sdružovali v široké rody, což byly soubory rodin, v jejichž čele stál král. Rodina měla patriarchální charakter, ženy měly nižší postavení, např. nepříslušelo jim jíst společně s muži. O svatbě rozhodoval otec budoucí nevěsty. Každý muž měl povinnost se oženit, neexistovaly svatby z lásky, ale proto, aby měl muž mužského následníka. Mužům též náleželo právo zbavit se dítěte, které bylo viditelně postižené. V této době již existují rozvody, muži je mají snazší, žena se např. nemůže nechat rozvést kvůli mužově nevěře, ta je mužům tolerována.

V Římě byla rodina stavěna na první místo. Existovaly dva druhy sňatků - přísný a volný. Při přísném docházelo k opravdovému sňatku v přítomnosti kněží, při volném byla nevěsta

prodána otcem. V Římě žily emancipovanější ženy, některé vlastnily i majetek, který mohly spravovat, mohly pracovat v různých sférách (dokonce i jako lékařky) a postupem času se účastní politického života.

1.2.3 Středověká rodina

Na našem území žili Slované, kteří uznávali patriarchální způsob rodiny. Zpočátku existovalo mnohoženství, pouze však u bohatších mužů. Sňatky domlouval otec nevěsty, mohlo se také stát, že ženicha zastoupil jeho otec, než byl jeho syn dospělý. Sňatky byly zakládány na základě dynastického původu, majetkových poměrů a územních zájmů. Cizoložství se v manželství netolerovalo, mohlo být potrestáno i smrtí. V této etapě jsou běžné větší rodiny, a to spíše na venkově, ve městech se to týká bohatších lidí.

Příbuzenství má vysoký význam. Středověká rodina se v mnohém podobá rodině antické. *Trvá vedoucí postavení muže a podřízená role ženy, vysoká oddělenost mužské a ženské role, necitelnost vůči nenarozeným nebo čerstvě narozeným dětem, vázanost rodiny na majetek (dům, hospodářství).* (Matoušek 1997, str. 27)

1.2.4 Novověká rodina

Na počátku 18. století nemá rodina téměř žádný význam, děti jsou odkládány do nalezinců či posílány do cizích rodin do učení. Je potřeba upevnit její postavení. Ženy se čím dál tím více emancipují a získávají lepší postavení. Postavení ženy je zakotveno ve Francii ve spisu Práva ženy a občanky a díky tomu se rozpadá patriarchální rodina. Jediným živitelem rodiny již není muž a pomalu se stírají rozdíly mezi pohlavími.

Sňatky jsou již uzavírány na základě lásky, souhlas rodičů získal formální povahu. Rodiny plní funkci výchovnou, ekonomickou, rekreační, citovou.

Od 30. let minulého století se objevuje trend odkládat sňatek na pozdější dobu a mít méně dětí, ne-li žádné, ale také zakládat rodinu bez sňatku, zvyšuje se rozvodovost a mnozí rozvedení se již nechtějí znovu ženit či vdávat.

Muž není výhradním živitelem rodiny a také jeho postavení v rodině je čím dál tím nejistější. Mnoho žen vychovává dítě samostatně.

Novověká česká rodina byla deformována komunistickým režimem, totalitní stát proniká do soukromí rodiny a tím ho ničí. Objevují se sliby, že rodina bude svobodná, založena na svobodné vůli partnerů, tudíž nebudou rozvody apod. Časté je vícegenerační soužití, s rodinou manželky. Role v domácnosti jsou stále rozděleny, ale již dochází k tomu, že otec pomůže s domácími pracemi a matky již plně chodí do zaměstnání. Ženy do zaměstnání musí chodit, je nutná plná zaměstnanost a málo rodin by se uživilo jen z jednoho platu. Ženy se čím dál tím více emancipují.

Po roce 1989 dochází ke změnám, hlavně na poli sňatečnosti, počet sňatků radikálně klesl, věk novomanželů se zvyšuje a počet narozených dětí se snižuje. Mladí lidé chtějí hodně cestovat a poznávat svět než se rozhodnou pro sňatek a rodinu. Někteří také studují na vysoké škole, poté si chtějí vybudovat kariéru. Jsou i tací, kteří upřednostňují svůj volný čas či osobní život před rodinou.

1.3 Funkce rodiny

Rodina zajišťuje mnoho funkcí, díky nimž zabezpečuje jednotlivé členy. Jedná se o péči o zdraví, zabezpečení správné výživy, správná rodinná výchova. S vývojem rodiny v průběhu času některé funkce ztrácí na významu, jiné se nově objevují. V dnešní době můžeme hovořit o čtyřech základních druzích funkcí (Výrost, Slaměník, 1998, str. 325 - 327):

1. reprodukční - znamená, že rodina slouží pro zachování lidstva, díky rozmnožování nehrozí zánik naší populace, zahrnuje i pohlavní život manželů
2. výchovná - rodina by měla vhodným způsobem vychovávat dítě a také se postarat o správnou socializaci jedince, v rodině dochází k vzájemnému působení všech členů
3. materiální - jedná se o zabezpečení rodiny v rámci financí, závislá je na zaměstnanosti, rodiče jsou povinni živit své nezletilé děti, postarat se, aby mělo oblečení, kde spát, potřeby pro trávení volného času
4. emocionální - zahrnuje citové prožitky mezi všemi členy rodiny, velice důležitá funkce, dokáže ji plně aplikovat pouze rodina, žádné sociální zařízení tuto funkci nenahradí, tudíž je tato funkce jedinečná a nezastupitelná

1.4 Typy rodin

Existuje velká spousta typologií rodin, např. podle počtu členů, podle způsobu výchovy či funkčnosti.

Podle počtu členů v rodině můžeme hovořit o rodině:

1. nukleární - nejzákladnější typ rodiny, kde je otec, matka a jedno či více dětí, ať už vlastních či nevlastních (např. adoptované dítě)
2. vícegenerační - jedná se o rodinu nukleární, s níž žijí rodiče otce či matky
3. rozšířené - rodina, do níž můžeme zahrnout prarodiče, strýce, tety a další příbuzné

Podle počtu členů lze hovořit o rodině:

1. úplné - kde jsou oba rodiče a děti
2. neúplné - kde chybí jeden z rodičů

Na základě funkčnosti, respektive podle toho jak rodina plní základní funkce rozlišujeme následující typy:

1. funkční - o této rodině lze říci, že přiměřeně plní všechny základní funkce, je zajištěn správný vývoj dítěte
2. problémová - objevují se poruchy některých funkcí, vývoj dítěte však není narušen, rodina vlastní silou dokáže problémy řešit
3. dysfunkční - v této rodině dochází k poruchám, nejsou řádně plněny všechny funkce, život v rodině je narušen, zvláště vývoj dítěte, je vyžadována soustavná péče
4. afunkční - rodina neplní funkce, vývoj dítěte je vážně narušen, rodina neplní svůj základní účel, je třeba, aby bylo dítě odebráno z rodiny a byla mu zajištěna náhradní rodinná péče

Neplní-li rodina řádně své funkce, selže, bývá běžně označována jako dysfunkční. Afunkční typ, je označení pro vysokou abnormalitu. *Riziko selhání rodiny je o to závažnější, že se obvykle přenáší z rodičů na děti i na další generace. Děti, které vyrůstají v rizikových rodinách, se samy často chovají rizikově a objevují se též selhání sociální* (Plaňava, 2002, str. 13).

Běžná, normální rodina by měla být funkční. Sobotková (2001, str. 39) cituje F. Walshovou, která uvádí čtyři typy normality rodiny:

1. normalita jako zdraví a absence patologie - jedná se o medicínsko-psychiatrický přístup, rodina je normální tehdy, je-li asymptomatická

2. normalita jako ideál - normalita je ztotožňována s ideálním nebo optimálním fungováním, vysoký vliv na fungování rodiny mají normy (etnické, sociální, kulturní)

3. normalita jako průměr - normální je rodina tehdy, pokud odpovídá tomu, co je obvyklé, toto pojetí vychází ze sociologie

4. normalita jako transakční proces - pozornost se věnuje procesům probíhajícím v čase (např. integrace)

Smahel (1995) uvádí určité typy nevhodné výchovy, podle nichž můžeme rozlišit následující typologii rodiny, jedná se o rodiny s výchovou:

1. příliš úzkostnou - rodiče mají přílišný strach o dítě, aby se mu něco nestalo

2. rozmazlující - rodiče na dítěti citově lpí, splní mu „první poslední“, nemají zájem na tom, aby se osamostatnilo (myšleno v dospělém věku), ale u dítěte ztrácí autoritu

3. perfekcionistickou - rodiče mají na dítě přehnané nároky, chtějí, aby bylo dokonalé a neohlíží se na jeho reálné možnosti

4. protekční - rodiče jsou příliš ochránářští, dítě směřují k vyšším cílům, ale nenechají ho, aby se s problémy vypořádalo samo, připravují mu lehkou cestu životem

5. zavrhuující - objevuje se jak ve zjevných, tak ve skrytých formách, rodiče dítěti něco „vyčítají“, například v intelektuální rodině dítěti se sníženou inteligencí způsobenou porodem

2. Krizové situace, v nichž se žena může ocitnout

Jak bylo výše uvedeno, ne vždy funguje rodina tak jak má. Dochází k různým dysfunkcím, jež ovlivňují všechny členy rodiny. Následující kapitola se zabývá ohrožením žen v dysfunkčních rodinách, ale též žen, které nemají žádnou rodinu a vychovávají pouze samy své dítě či děti. Jednotlivé situace se mohou vzájemně prolínat.

Nejprve bychom si měli objasnit, co je to krize. *V oblasti psychosociální je krize definována jako důsledek střetu s překážkou, kterou nejsme schopni vlastními silami, vlastními vyrovnávacími strategiemi, eventuálně za pomoci nám blízkých lidí, zvládnout v přijatelném čase a navyklým způsobem.* (Vodáčková, 2002, str. 28)

Nejčastějšími příčinami krize se obecně stávají ztráta objektu, změna či volba. Konkrétně Vodáčková (2002) uvádí tabulku podle Holmese a Rahema, kde jsou nejčastější příčiny krizí člověka. Patří tam úmrtí partnera, rozvod, rozvrat manželství, uvěznění, smrt blízkého člena rodiny, úraz nebo vážné onemocnění, sňatek, ztráta zaměstnání, usmíření a přebudování manželství, odchod do důchodu, změna zdravotního stavu člena rodiny, těhotenství, sexuální obtíže, přírůstek nového člena do rodiny, změna zaměstnání, změna finančního stavu atd.

Podle Vodáčkové (2002) můžeme rozlišovat krizi situační, krizi z očekávaných životních změn, krizi pramenící z náhlého traumatizujícího stresoru, krize zrání, vývojové, krize pramenící z psychopatologie, resp. krize v kontextu psychopatologie, neodkladné krizové stavy.

Každá krize musí být řešena a nejlépe vyřešena. Pokud se člověk v krizi nachází a neřeší ji, může se stát, že se u něj projeví postupem času navíc nějaký psychický problém či dokonce nějaké fyzické obtíže. V první řadě si člověk zkouší pomoci sám, pokud sám krizi nepřekoná, musí hledat pomoc jinde, např. u rodičů, přátel. Pokud ani toto nepomůže, měl by vyhledat odbornou pomoc. Může využít poskytnutí rad po telefonu či navštívit nějaké kontaktní centrum.

2.1 Svobodné a osamělé matky

Je příznakem doby, že více dětí než dříve zůstává jen se svými matkami (Matějček, 1989, str. 59). Počet svobodných, osamělých matek neustále vzrůstá, jedná se o rodinu neúplnou a bývá označována jako monoparentální. Podle Matouška (2005) jen asi v 10% je osamělým rodičem muž.

Dříve byly svobodné matky spíše mladší, kolem osmnácti let, nyní se ale stává trendem, že ženy po třicítce si opatří dítě, aniž by o tom informovaly otce a dítě samy dobrovolně vychovávají. Svobodné matky zůstávají také samy s dítětem či dětmi, když otec nemá o rodinu zájem. Častým trendem je též soužití tzv. na „psí knížku“, kdy se v podstatě jednodušeji může partnerský svazek rozpadnout a žena zůstane sama. *Při výzkumech svobodných matek se zatím nachází jen velmi málo žen, které skutečně s mužem žít nechtějí a věrohodně tvrdí, že na péči o dítě budou stačit samy* (Matoušek, 1997, str. 113).

Podle Sobotkové (2001) lze obecně osamělé matky rozdělit do tří skupin:

1. vdovy s dětmi
2. matky s dětmi z rozpadlého vztahu
3. matky, které jsou dobrovolně svobodné

Ve výsledku jsou ženy v takovéto rodině celkově méně spokojené. Matkám chybí partnerský vztah, také finanční prostředky či celkové ekonomické zabezpečení. *Většina frustrací souvisí s absencí trvalého partnerského vztahu.* (Kovařík, Šmolka, 1996, str. 43). Velmi často získává matka pomoc od svých rodičů, kteří ji částečně podporují.

Tyto matky většinou žijí plně pro své děti, nejdůležitější je pro ně zdraví všech členů rodiny, také jsou důležité sociální, rodinné a partnerské vazby, jistota zaměstnání aj. Jsou ale také matky, které pouze využívají své děti, aby dostaly různé sociální dávky, ale na dítěti jim nezáleží. Děti v rodině osamělé matky každopádně trpí. Chlapcům chybí mužský vzor a i dívky potřebují otce. U dětí se někdy objevují výchovné problémy, které mohou souviset s chybějícím otcem v rodině. Stává se, že dítě v dospělosti nesnadněji navazuje partnerské vztahy.

Rodina s jedním rodičem je znevýhodněna ekonomicky, jelikož je zde pouze jedna dospělá osoba, která vydělává peníze, je zde také vyšší riziko ztráty zaměstnání či hledání vhodného zaměstnání, které lze skloubit s péčí o dítě. Problém bývá také s placením výživného, kdy druhý rodič platit na své dítě nechce a peníze jsou vymáhány soudně, často bezvysledně. Rodina osamělého rodiče je ohrožena chudobou.

Pomoc pro osamělé matky by se měla týkat dvou rovin, a to finanční a sociální. V rámci financí se jedná o dávky poskytované opakovaně, pravidelně či jednorázové příspěvky, také půjčky. A v rámci sociálních služeb mohou matky využít pomoc azylových domů, odlehčovacích služeb – pro matky, které celoročně pečují o postižené dítě a potřebují si odpočinout, dále pečovatelských služeb pro rodiče s dětmi, různých poraden.

Matky by se neměly upínat pouze na své děti, měly by si najít i chvíli pro sebe a své koníčky, udržovat kontakty s přáteli a navazovat nová přátelství. To může být ale problémem kvůli nízkým financím. Mohou se účastnit různých setkání s matkami, které mají podobný problém, navštěvovat kluby maminek, kluby osamělých rodičů apod.

Ženy by se neměly snažit za každou cenu hledat partnerský vztah, protože neúspěch jim přenesou pouze další stresy a frustrace, ale na druhou stranu by se neměly před veškerými muži uzavírat. Ženám by také mohlo pomoci dobré pracovní postavení a zaměstnání, které je bude bavit a přinese i uspokojivé finanční ohodnocení. Aby bylo šťastné dítě a vládla pohoda v rodině, je potřeba, aby byla spokojena sama matka.

2.2 Mladé matky

...časový předěl mezi příliš mladým rodičovstvím a rodičovstvím normálním je velice úzký, a to jak ve smyslu demografickém, tak psychologickém. (Matějček, 1992, str. 88) Jedná se pravděpodobně o věk 18 let a níže. Tato hranice souvisí i s nezralostí pro rodičovství, což je myšleno obecně, může se stát, že sedmnáctiletá dívka bude zralejší než mnohem starší žena.

V dnešní době je spíše trend mít děti v pozdějším věku, až ženy dostudují, získají zaměstnání či dosáhnout nějakého pracovního postupu, také je pro mnohé důležité cestování a poznávání nových míst a lidí. Přesto se i v dnešní době objevují mladí lidé, kteří zakládají rodiny. Nejčastěji se ženy stávají matkami ve 20 - 24 letech. Vysoké procento žen se stává matkami i ve věku 25 - 29 let. Téměř stejné procento je u žen pod 20 let a nad 30 let.

Mladé rodiny, mladá manželství jsou zakládána nejčastěji z důvodu partnerčina těhotenství. Pokud je dívka méně než 18 let a současně minimálně 16 let, může soud rozhodnout o zploletnění, právě z důvodu těhotenství. Nestává se příliš často, že by oba partneři byli neplnoletí, ve většině případech je muž starší a zralejší, ale stává se to i obráceně.

Stanou-li se rodiči adolescenti, ve věku 15 až 18 let, jsou sami ještě nevyzrálí, mají potřebu volnosti, osamostatnění se, ale rodičovství jim toto zdaleka nepřináší. Proto se mladá manželství velice často rozpadají. U dívek mladších 18 let se většinou jedná o neplánované mateřství, dítě je často nechtěné. Velký problém se objevuje při výchově dětí, kdy mladí lidé nemají dostatek zkušeností, neradi si nechávají poradit od zkušenějších rodičů. *...mladistvé matky mají častěji děti s nižší inteligencí a s poruchami chování, což ovšem může spadat na vrub nižší porodní hmotnosti (resp. činitelů, které k ní vedly) a ne jen nepatřičnému rodičovskému chování těchto mladistvích matek.* (Matějčíček, 1992, str. 90)

Mladá manželství se potýkají s řadou problémů. Matka dostává nižší příjem a je na otci, aby zabezpečil rodinu. Stává se ale, že mladí rodičové nemají dokončenou školu, ukončené mají pouze základní vzdělání, a proto je problém najít si práci s uspokojivým ohodnocením. Mladé rodiny jsou často nespokojeny s materiálním zabezpečením i s bydlením.

Stává se, že dochází k přetrhání přátelských vazeb, jelikož jejich vrstevníci se najednou ocitají v jiném prostoru, nejsou uvázáni na dítě a rodinu a chtějí si užívat života. Aby mladá rodina dobře fungovala, je důležité, aby byly udržovány přátelské kontakty, dobré je navazovat kontakty nové s lidmi, jež se ocitli ve stejné či podobné životní situaci. V neposlední řadě je velmi důležité, aby byl vztah mezi mladými partnery fungující.

2.3 Rozvodovost

Podle přepjatých interpretací jsou velká kvanta rozvodů předzvěstí totálního zhroucení rodiny, podle umírněných názorů jsou nevyhnutelnou daní za vysokou míru osobní svobody, která je příznačná pro moderní západní demokratické společnosti (Matoušek, 1997, str. 117).

Rozvod není dobrý, ale udržování špatného manželství je mnohdy ještě horší. Největší chybou je, když se rodiče snaží udržet manželství kvůli dětem, bohužel ale nefungující manželství, nefunkční rodina na dítě působí mnohdy mnohem hůře než potenciální rozvod. *Platí to jen v případech, kdy rozvod umožní, aby se dítě dostalo do klidného harmonického prostředí a vztahy mezi rodiči se zklidní.* (Hintnaus, 1998, str. 75) Rozvod na všechny své aktéry působí negativně a hlavně na psychiku, lidé se s rozvodem plně vyrovnají až za dva až pět let.

Ale existují i jiné důvody, proč se snaží některý z partnerů manželství udržet, i když v něm není šťastný, např. ekonomické zabezpečení. Kdy jeden z partnerů vydělává mnohem méně a je zde riziko, že bude muset omezit určité aktivity, jichž se nechce vzdát. Další je otázka bydlení. Stává se, že manželé spolu žijí v jedné domácnosti i po rozvodu, což není vůbec dobré. Jeden z partnerů, častěji žena, se může ocitnout také bez střechy nad hlavou, v horším případě i s dětmi, kdy ji děti byly svěřeny do péče, ale vlastníkem bydlení je její bývalý muž.

Ženy se nejčastěji rozvádějí ve 20 - 29 letech, muži později, ve 30 - 39 letech. Dříve pocítují nespokojenost v manželství ženy než muži, a proto jsou *častěji navrhovatelem na rozvod manželství ženy, častěji opouštějí rodinu, celkově jsou častěji uváděny jako původci rozvratu.* (Hintnaus, 1998, str. 68) Souvisí to i s rozvojem emancipace žen a jejich větší ekonomickou nezávislostí. Ženy také potřebují city, obdiv, ochranu, lásku, čehož se jim třeba v manželství nedostává. Muži zase potřebují pocit volnosti, orientují se na práci, koníčky a vyžadují respekt a také obdiv. *Příčiny rozvodovosti a krize rodiny je proto třeba hledat ve zvyšujícím se egocentrismu a náročnosti lidí provázejícím zvyšující se materiální blahobyť. Důsledkem je i konfliktní pojmání sociálních rolí muže a ženy v manželství, které Plzák vtipně nazývá „manželským judem“.* (Hintnaus, 1998, str. 69)

Nejčastěji se objeví první problémy do tří let od počátku manželství. Důvody, jenž vedou k rozvodu, jsou u obou pohlaví stejná, nejčastěji je to rozdílnost povah a také nevěra partnera. Ženy též žádají o rozvod z důvodu alkoholismu manžela a také z důvodu domácího násilí. Dalšími důvody jsou - sexuální neshody, nezájem o rodinu, žárlivost, majetkové neshody, ale také vměšování příbuzných, oddělené bydliště, věkový rozdíl či pohlavní nemoc. *Oslabuje se schopnost vzájemné tolerance a komunikace, manželství přestane plnit některé své funkce, je v krizi. Jako první se obvykle hroutí vztahy emoční a sexuální, další funkce pak následují ruku v ruce. Konflikty začnou probíhat na otevřené scéně v podobě hádek, výčitek, vzájemného napadání.* (Hintnaus, 1998, str. 69)

Manželství, která se rozpadají nedlouho po jeho vzniku, zanikají z důvodu, že manželé nedokážou společně řešit problémy, po menší neshodě již dochází k rozchodu až rozvodu. Jsou to rozvody zbytečné, neuvážené, rozvody z rozmaru.

Důležité je zda se rozvádí manželé bezdětní či manželé s dětmi. V prvním případě jsou většinou rozvody rychlejší a bezproblémovější. Problémy nastávají s dětmi, kdy se musí rodičové dohodnout, komu bude dítě svěřeno do péče. Ve většině případů je přiděleno dítě do výchovy k matce soudně, pokud se u ní neprokáží závažné důvody, jež vylučují výchovu dítěte. *Jsou mužská hnutí, jež se snažila toto postavení žen při rozvodu oslabit. Ve prospěch žen mluví nejvíce příroda. Určité narovnání možností pro otce představuje zákonem povolená střídavá výchovná péče rodičů.* (Hintnaus, 1998, str. 74) Soud vždy přihlíží k zájmům dítěte.

Nejextrémnější případy jsou tehdy, když na sebe manželé vzájemně „hází špínu“ či se snaží děti podplácet nebo nabádat proti druhému rodiči. Může dojít i k opačnému scénáři, kdy začne dítě využívat sporů mezi rodiči a začne rodiče vydírat tím způsobem, že když něco nedostanou, tak půjdou k druhému rodiči. Je vhodné, aby se dítě i po rozvodu stýkalo s oběma rodiči, aby nebyly zpřetrhány vazby. Rodič by nikdy neměl pudit dítě proti druhému partnerovi, bohužel v praxi se setkáváme právě s opakem. *Rozchod bez hněvu a bez po rozvodu přetrvávající vzájemné hostility je spíše výjimkou než pravidlem, navzdory tomu, že mnohé dvojice si představovaly udržet vztahy korektní a přátelské.* (Hintnaus, 1998, str. 69-70)

2.4 Domácí násilí páchané na ženách

Jednoduchá definice domácího násilí neexistuje. Termín „domácí“ se používá proto, aby naznačil, že se násilí odehrává v osobním vztahu. Často k němu dochází mezi manželi nebo mezi lidmi, kteří spolu žijí. (Conwayová, 2007, str. 13)

Násilí se obecně dělí na fyzické a psychické, můžeme ale také hovořit o násilí ekonomickém či sexuálním. Psychické násilí často předchází fyzickému. Nejčastěji sem patří nadávání, neustálé kritizování, ale také využívání dětí. Může se jednat také o různé formy zastrašování či vyhrožování, kdy agresor upozorňuje, že by mohl oběti fyzicky ublížit či jejím blízkým.

Mezi fyzické násilné akty patří fackování, bití, kopání, škracení, třesení, bodání, ale také svázání, zamačkávání cigaret na kůži oběti, míření zbraní, přinucení k požití drog atd. Neméně závažné je násilí ekonomické, kdy partner partnerce nedává či bere peníze, drží ji ve finanční tísní, ona nemůže odejít, protože nemá prostředky (např. na autobus).

Agresor se snaží svoji oběť izolovat od okolí, zakazuje jí styk s přáteli, rodinou, odposlouchává její telefonické hovory, může to být zapříčiněno žárlivostí. Žena tímto působí jako samotářská, možná snobská a těžko si najde přátele. Veškeré komentáře na svoji osobu se dozvídá pouze od něj, když jí tvrdí, že je hloupá a k ničemu, uvěří tomu, jelikož není nikdo jiný, kdo by jí to vyvrátil.

Buskotte (2008) uvádí čtyři znaky domácího násilí:

1. opakování a dlouhodobost
2. eskalace (stupňování)
3. jasné a nezpochybnitelné rozdělení rolí osoby ohrožené a osoby násilné
4. neveřejnost

Vodičková (2002) uvádí následující charakteristické rysy domácího násilí:

1. opakování, dlouhodobost a téměř každodenní přítomnost
2. oběť je dostupná a bezbranná
3. místo činu je velmi intimní a specifické
4. násilí je pro násilníka bezpečné

5. násilí je většinou iracionální

Domácí násilí většinou zprvu probíhá v cyklech, kdy zprvu dochází k hádkám a stupňuje se násilí, poté dojde k násilí, muž ženu uhodí a poslední fáze je omlouvání, žena většinou uvěří a vše je „v pořádku“, vztah kvete, jenže dojde opět k hádkám a muž uhodí znovu a víc, opět dojde k usmiřování a takto se to neustále stupňuje, žena vždy uvěří omlouvám. Nejlepší je opustit tyrana v době, kdy je vztah v klidu. Ženy se mylně domnívají, že bezprostředně po incidentu. Když je klidné období, žena totiž muži uvěří, že se podobná situace opakovat nebude. Bohužel je to omyl.

Otázkou je, kde se násilí v člověku bere? Jistě je to zakořeněné již v dětství, kdy malí chlapci vyrůstají s tím, že když se nepoperou o svá práva, tak jsou slaboši, hračky, které dostávají nejsou panenky a nádobíčko jako dívky, ale pistolky a vojáčky. Také násilí v televizi má velice neblahý vliv. Většinou v dospělosti přijde spouštěcí faktor, který násilí projeví, např. posilnění alkoholem, vyhazov v práci, či pokles v práci. Vliv má určitě také rodinné prostředí, pokud dítě žije v rodině, kde otec běžně týrá matku, přijde mu to jako normální fakt. Podle Buskotte (2008) se objevuje několik mýtů, jimiž je domácí násilí zlehčováno:

1. Jsou na sebe zlí, protože milují usmiřování.
2. Ale on je agresivní opravdu jen tehdy, když se něčeho napije!
3. Všechno má svůj důvod (aneb ... asi ho vyprovokovala...).
4. Muži si přece nesmějí nechat všechno líbit!
5. V manželství to prostě někdy skřípe...
6. Vždyť si toho muže přece vybrala sama!
7. Tak proč se s ním nerozejde, když je to tak strašné!
8. Bylo toho na něj poslední dobou příliš. Není divu, že mu prostě „ujela ruka“!
9. Nechci se vměšovat do cizích záležitostí. Ti dva by si to raději měli vyřešit mezi sebou.

Mnoho žen se stydí za to, co se jim stalo. Mají pocit, že o tom nemohou mluvit ani vyhledat pomoc. Zejména to platí v případech, kdy má násilí sexuální podtext. Takové ženy mívají pocit viny a zdráhají se hledat pomoc, protože se bojí, že budou odmítnuty nebo jim bude vyčteno, že se do takové situace dostaly. (Conwayová, 2007, str. 33)

Je velice těžké hovořit o přesném procentu kolik žen se stalo obětí domácího násilí, protože mnoho případů nebylo nahlášeno ani odhaleno. Důvodem je to, že se někdy oběť domnívá,

že si za to může sama, že nějakým způsobem partnera vyprovokovala, některé si myslí, že si to zaslouží, protože jsou neschopné atd. Takové myšlenky je napadají proto, že jim to říká partner, on se snaží omluvit své chování tím, že oběť kritizuje.

Pokud chce žena opustit tyрана, není to jednoduché, pokud se to dozví agresor, může ženě opět ublížit. Žena si musí zajistit bydlení, finance, potřebuje velkou dávku sebedůvěry a odvahy. Od roku 2007 může Policie ČR vykázat agresora z domu na deset dní, kdy má žena čas na to, aby se rozhodla, co dál podnikne. Existují různé formy pomoci obětem domácího násilí – intervenční centra, azylové domy, domovy pro matky s dětmi, mohou se také obrátit na linky důvěry.

2.5 Ženy bez domova

Ulice vítá každého stejně. Její chladná náruč je lhostejná a bez citu. Statistiky prokazují, že čtrnáct dnů a nocí strávených na ulici či nádraží poznamenají lidskou bytost nadlouho a vtlačí jí své stigma deprivace a hostility. (Hradecká, Hradecký, 1996, str. 41)

Z rozličných důvodů se může stát, že člověk skončí na ulici bez střechy nad hlavou. Nejvíce tento problém souvisí s financemi, když člověk přijde o zaměstnání nebo dlouhodobě nemůže nalézt vhodnou práci či přijde o partnera, který finančně rodinu zabezpečoval. Zaměstnání také souvisí se vzděláním, kdy se hůře hledá práce člověku s nižším vzděláním, s nedostatečnou kvalifikací. Člověk se ocitá tzv. v nouzi. Manželé Hradečtí (1996) uvádějí čtyři základní typy nouzí:

1. hmotná (nedostatečné uspokojení životních potřeb)
2. sociální (dlouhodobá hmotná nouze často spojená s osamělostí)
3. morální (nedůstojné uspokojování životních potřeb)
4. společenské vyloučení (životní krize, z níž je neskutné bez účinné vnější pomoci navrátit se k obvyklému životnímu stylu; často je doprovázeno úplnou rezignací)

Hmotná nouze představuje sociální situaci člověka, jehož příjem nedosahuje životního minima, a svůj příjem nemůže zvýšit vlastním přičiněním, a tak je vážně ohroženo uspokojení jeho základních životních potřeb. Hmotná nouze může být krátkodobá, je-li poskytnuta účinná

pomoc, v opačném případě se může změnit v sociální nouzi nebo až ve společenském vyloučení. (Hradecká, Hradecký, 1996, str. 25) U bezdomovců se hovoří i o morální nouzi, kdy lidé uspokojují své základní potřeby nedůstojným způsobem, např. nemají finanční prostředky, aby si opatřili potravu, tak konzumují zbytky z odpadkových košů. Na světě žije více než miliarda lidí v neuspokojivých životních podmínkách.

Hradeckí (1996) uvádějí, že existují typické skupiny lidí, kteří jsou zranitelnější než většinová společnost, častěji se mohou dostat do nouze. Jedná se o následující případy:

1. lidé vyloučení z hospodářského života (dlouhodobě nezaměstnaní)
2. mládež, která se nedovede hospodářsky uchytit
3. invalidé (lidé s tělesným, smyslovým a mentálním postižením)
4. rodiny s nemocným členem, o kterého pečují
5. nestabilní rodiny
6. staří lidé
7. ženy (společenská diskriminace přes Ústavou zajištěnou rovnoprávnost)
8. lidé institucionálně poznamenaní (dětským domovem, výchovným ústavem, vězením)
9. příslušníci minorit a cizinci (Romové, uprchlíci, migranti, přesídlenci)

Rozlišovat můžeme tři základní typy bezdomovství, a to zjevné, skryté a potenciální. Nejviditelnější bezdomovství je zjevné, jedná se o lidi, kteří nemají bydlení, přespávají na ulicích, na nádražích, případně v noclehárnách či azylových domech. Skrytí bezdomovci nemají přístřeší, ale okolí o tom třeba ani neví, nevyhledávají pomoc u charitativních center, nocleh jim zajišťují např. příbuzní nebo známí. Zjevnými a skrytými bezdomovci se často stávají mladí lidé, kteří po dovršení 18 let opouštějí dětské domovy. Potenciální bezdomovci jsou ti, kterým hrozí, že přijdou o byt, dům, zkrátka střechu nad hlavou, může se jednat o staré domy určené k demolici. Patří sem právě i děti z dětských domovů, které netuší, kam po odchodu z domova půjdou, také sem řadíme lidi, kteří jsou ve vězení či v různých ústavech.

Podle manželů Hradeckých (1996) lze rozlišit jednotlivé typy bezdomovců, podle čehož lze odvodit příčiny a následky bezdomovství:

1. lidé neschopní vytvořit osobní vztahy
2. osoby nemocné mentální chorobou, osoby s chorobami somatickými či psychosomatickými

3. alkoholici
4. uživatelé omamných prostředků (drog), patologičtí hráči
5. osoby fyzicky postižené
6. osoby společensky nebo mentálně neadaptibilní
7. osoby ve stavu deprese, úzkosti, sklíčenosti, hledající pomoc, radu
8. mladí lidé, kteří se nečekaně ocitnou na ulici, nezaměstnaní
9. osoby bez trvalého bydliště, navíc nezaměstnaní
10. ženy osamělé, s dětmi, těhotné, vyloučené rodiči z domova, ženy staré
11. děti ulice, děti týrané, sociálně deprivované
12. osamělí důchodci
13. propuštění vězni
14. nevidomí a neslyšící
15. migranti
16. nemocní AIDS, HIV pozitivní

Stále častěji se objevují ženy bez domova. Nejčastěji se jedná o mladé dívky, které opustily dětský domov a nemají kam jít. Horší situace u nich nastává proto, že velmi často otěhotní, po porodu často své dítě opouští. Pokud nepochází přímo z dětského domova, tak alespoň z velmi špatných rodinných poměrů, z chudých majetkových poměrů, nevhodného bydlení, typický je také nízký stupeň vzdělání nebo špatný fyzický či psychický stav. Ženy častěji volí skryté bezdomovství.

Existují určité rozdíly mezi bezdomovstvím mužů a žen. Zajímavé je, že muži bezdomovci jsou většinou svobodní, kdežto ženy vdané či rozvedené, proto jsou hlavní příčinou bezdomovství žen problémy vztahové, často provázené násilím. Děti mají se sebou. Ženy jsou více adaptabilní, submisivnější, bývají plaché a nesmělé.

2.6 Nezaměstnané ženy

Rodiny s nezaměstnaným členem ve skupině „ohrožených rodin“ představují nejméně početnou část. Jedná-li se o úplnou rodinu, kdy je jeden z partnerů nezaměstnaný a druhý pracuje, povětšinou může rodina bezproblémově fungovat, respektive rodina získává

kompenzaci z různých dávek, proto ve většině případů nedochází k větším problémům. Spíše se ale jedná o rodiny neúplné či o nesezdaná soužití, kde může dojít k problémům, také se může jednat o rozvedené či svobodné rodiče.

Velkou roli hraje i nejvyšší dosažené vzdělání, kdy lidé s nižším vzděláním jsou více nezaměstnaní. Ohrožené jsou i ženy, které jsou na mateřské a následně rodičovské dovolené, kdy je horší návrat do zaměstnání. Nejohroženější skupinou jsou právě ženy mezi 25. až 40. rokem, kdy se starají o malé děti.

Lidé jsou většinou s nastalou situací velice nespokojeni, když zaměstnanost trvá delší dobu, odráží se to do celkového fungování rodiny, může docházet i k rozpadům rodiny. Mohou se zhoršovat vztahy mezi členy rodiny, také se mohou objevit problémy s bydlením. *Nezaměstnanost narušuje psychiku, sebedůvěru, vztahy k partnerovi, dětem, přátelům i k sociálnímu okolí, sociální roli a schopnost zvládat další životní situace. Dopadá výrazně na psychickou pohodu, fyzické zdraví a na vztahy v rodině.* (Matoušek, 2005, str. 309 – 310)

Ženy se s nezaměstnaností vyrovnávají lépe než muži, pro muže je většinou profesní uplatnění velice důležité. Pokud je v rodině nezaměstnaný člen, který hledá dlouhou dobu neúspěšně zaměstnání, měl by být podporován partnerem, důležitá je komunikace mezi partnery a také by se tito lidé neměli uzavírat do sebe, měli by se nadále věnovat koníčkům a přátelům.

Pokud přesto rodina nedokáže držet při sobě, dojde k rozpadu a ocitá se žena sama s dítětem, bez zaměstnání a poté musí hledat adekvátní pomoc.

2.7 Ženy závislé na drogách, alkoholičky

Nelze popřít, že alkohol a jiné návykové látky způsobují tělesné a psychické poškození organismu. Závislost na drogách představuje v životě člověka závažná a někdy dramatická onemocnění. Změna tělesného nebo duševního zdraví a riziko nepřiměřeného jednání pod vlivem drogy vtiskne závislému záhy výkyvy duševního stavu. (Hradecká, Hradecký, 1996, str. 63 – 64)

Nejzávažnější drogou současnosti je alkohol, jedná se o drogu tolerovanou společností, alkohol se pije při různých příležitostech, oslavách, ale často je alkohol vyhledáván také ve stresu, aby člověk zapomněl na starosti. Závislost na alkoholu většinou vzniká v průběhu vztahu.

Existuje značný rozdíl mezi pijáctvím žen a mužů. Začátky jsou stejné, také začínají pít ve společnosti jako muži, ale když se stanou závislými, tak pijí povětšinou tajně, spíše doma či v práci. U žen je právě nejčastějším důvodem právě nějaká těžká životní situace. Partnerský vztah je vždy více ohrožen, když je žena alkoholička, jelikož ona se stará o rodinu, proto musí muž převzít její roli nebo její roli může převzít také nejstarší dítě. Muž většinou situaci nezvládá a rozvádí se. Ženy se nerozvádí tak často s muži alkoholiky, tak jako muži se ženami alkoholičkami (pro upřesnění - mužů alkoholiků je mnohem více).

V extrémních případech se může stát, že jsou alkoholici oba partneři. Stane se to tak, že závislý alkoholik stáhne toho druhého, v takovýchto případech nedochází k rozpadu partnerství, ale je silně ohrožena výchova dětí a ty jsou většinou z rodiny odebrány.

V lepším případě (než je rozpad vztahu) dochází k léčbě závislého člena rodiny, kdy je velice potřeba, aby existovala silná podpora ostatních členů rodiny, jak během léčby, tak i po ní. V tom horším případě může žena alkoholička zůstat sama, muž ji opustí, nemá o ni zájem, může skončit také na ulici. Celkově dochází ke zhoršení vztahů v rodině a s přáteli.

Co se týče drogové závislosti jako takové, je nutné si všimnout, že ženy, resp. dívky, začínají s experimentováním s drogami dříve než muži (chlapci), je to také tím, že dívky mají starší partnery, kteří je mohou k užívání drog svést. Celkově lze hovořit podle Vobořila (2003) o větším procentu žen uživatelék drog než mužů, jedná se o poměr 2:1 (ženy:muži). Ženy také páchají méně trestné činnosti, jsou-li pod vlivem drog, častěji si na drogu vydělávají prostitucí. Ženy se velmi často bojí vystoupit na veřejnost se svým problémem, protože ve společnosti jsou ženy více odsuzovány za užívání drog než muži.

Zvláštní případy jsou ženy drogově závislé, které jsou těhotné a matky. Byl prokázán vliv drog na plod v těle matky, dítě se poté většinou narodí mentálně retardované či má jiné vrozené vady. *Zvlášť problematické je určení dlouhodobého vlivu užívání drog matky na dítě*

s ohledem na jeho další psychický vývoj, výchovné a školní problémy. (Preslová, 2003, str. 244)

Jak jsem již naznačila, tyto ženy mohou ztratit střechu nad hlavou, ale existuje pro ně pomoc. Nejdříve musí žena vyhledat odbornou pomoc v protialkoholní či protidrogové léčebně, po vyléčení jí může být poskytnut azyl např. v domovech pro matky s dětmi (pokud má v péči dítě). Podmínkou pro tato zařízení je vždy to, že žena již není závislá.

2.8 Ženy odlišného etnického původu či jiné národnosti

Nejčastější občané v České republice odlišného etnického původu jsou Romové. Ohlédneme-li se do historie, Romové pocházejí z Indie, kde patřili mezi nejnižší vrstvy obyvatel, byli utlačováni, a proto začali kočovat. Dostávají se i do Evropy. Důležité je podotknout, že během druhé světové války bylo hodně Romů vyvražděno Hitlerem. V současné době žije v České republice asi 300 000 Romů, toto číslo je pouze odhadované, ne všichni Romové jsou zapsáni na matrice.

Sami sebe nepovažují za jednotlivé etnikum. Etnografové udávají, že u nás žije nejméně šestnáct romských kmenů a považují rivalitu mezi nimi za stejně vážný sociální problém jako napjaté vztahy mezi Romy a neromskou společností. (Matoušek, 1997, str. 125)

Romové mají odlišný způsob života, vyznávají jinou kulturu, uznávají jiné normy, morálka má pro ně jiný charakter, proto také mají většinou problém začlenit se do většinové společnosti. Netýká se to ale všech Romů, existují i tací, kteří se plně včlenili.

Obecně mají Romové pouze nejnižší vzdělání, bytové poměry nejsou ideální, těžko hledají práci a často žijí na hranici životního minima. Romské děti častěji navštěvují zvláštní školy, objevují se u nich zdravotní či smyslové vady.

Postavení ženy v rodině je malé, muž se na ni dívá jako na především „roditelku“ dětí, respektive synů (důležitější jsou synové než dcery). Ženy mají děti nejdříve jak to jde, někdy už ve třinácti letech, díky tomuto může dojít k rozporům se zákony.

Je běžné, že pohromadě žije několik generací. Ženy si pomáhají při výchově dětí. Rodině Romové přikládají vysokou hodnotu, své děti nadevše milují. Stabilita romských rodin není dokonalá, stejně jako u „neromů“ u nich dochází k rozvodům, rozpadům partnerství. Problémem může být nepřítomnost některého rodiče, např. odpykává si trest ve vězení. K narušení rodiny dochází také tím, že někdy bývají děti odebrány do ústavní výchovy (např. rodiče neposílají děti do školy).

Většina romských rodin žije v tíživých materiálních podmínkách, jež vedou k tomu, že se Romové cítí od dětství společensky nejistí a odmítaní, k pocitům bezvýchodnosti, k pocitu, že člověk nemá vliv na svůj osud, a k následnému asociálnímu chování. (Matoušek, 1997, str. 127)

Problémy se s romskou rodinou táhnou od počátků, díky nízkému vzdělání nemohou sehnat práci, nemají dostatek peněz na živobytí, tím pádem se mohou matky dostat do domovů pro matky s dětmi. Mohou se sem také dostat z toho důvodu, že Romové jsou obecně velice temperamentní a ač má muž vyšší postavení v rodině, tak žena sebou určitě nenechá manipulovat a dochází k rozvodům. Ženy nemají prostředky, peníze, práci (většina romských žen se pouze stará o rodinu a nepracuje) a ocitají se v krizi, stejně jako „neromské“ matky.

V materiálních podmínkách života Romů se v dohledné době nedá očekávat obrat k lepšímu proto, že jejich kvalifikace je nízká a očekávaný vzrůst nezaměstnanosti se bude týkat především lidí jednostranně nebo málo kvalifikovaných. (Matoušek, 1997, str. 127)

V České republice se usazují i lidé jiné národnosti, nejčastěji k nám přicházejí z východní Evropy. Důvody, proč opouštějí svoji vlast, jsou různorodé. Nejčastěji se jedná o politické problémy, kdy jsou lidé ohroženi válkou a následnou bídou, což souvisí i s problémy ekonomickými. Každá země stanoví určitá kritéria, kdy je možno z jednotlivých důvodů přijímat uprchlíky, kdy jsou lidská práva vysoce ohrožena či kdy se lidé potýkají s nedostatkem potravy.

Ekonomicky rozvinuté země mají jen omezenou kapacitu přijímat uprchlíky. V období ekonomického vzestupu, tj. v dobách nedostatku lidí na trhu práce, je situace pro uprchlíky příznivější. V obdobích ekonomického poklesu uprchlíci svými požadavky na práci, na byty, na vzdělání svých dětí, na rozvíjení své vlastní kultury atd. vyvolávají napětí ve většinové

společnosti, ústících někdy do nezakrývajících projevů xenofobie, vedoucích až k násilnostem a pogromům. (Matoušek, 1997, str. 128)

Do České republiky nepřichází tolik uprchlíků jako do vyspělých severských zemí, ale poslední dobou, se procento zvyšuje. Uprchlíci se dělí do třech skupin, buď jsou to žadatelé o status uprchlíka nebo uprchlíci se statutem uprchlíka a nebo lidé, kteří se zde nacházejí na dočasné útočiště (např. v jejich zemi je válka, po ní se uprchlíci vrátí do vlasti). Tito lidé žijí v uprchlických táborech.

Uprchlíci, kteří zde chtějí žít se učí jazyk, většinou mají problém s hledáním práce, právě z důvodu jazykové bariéry. Ženy s dětmi mají ještě větší problém nalézt práci, kdy nemají kde nechat své dítě nebo je dítě velmi malé. Mohou se uchýlit do azylových domů.

3. Pomoc poskytovaná matkám s dětmi v krizi

Matky, které se ocitnou v některé z výše uvedených situací, jsou chráněny určitými zákony. Patří mezi ně Zákon č. 100/1988 Sb. o sociálním zabezpečení. Tento zákon se týká všech občanů, na jehož základě jsou vypláceny dávky sociálního zabezpečení. Dále také upravuje pojem sociální péče. Jedná se o péči o občany, kteří si nedokáží zabezpečit své životní potřeby sami a občany, kteří se ocitli v těžké životní situaci.

Poskytovány jsou následující dávky (zákon č. 100/1988 Sb. o sociálním zabezpečení, § 73) :

- a) peněžité dávky,
- b) věcné dávky,
- c) mimořádné výhody pro některé skupiny občanů těžce zdravotně postižených.

3.1. Státní sociální podpora

Zákon č. 117/1995 o státní sociální podpoře upravuje poskytování dávek na výživu, osobní potřeby dětí a rodin. Dávky státní sociální podpory jsou následující (zákon č. 117/1995 o státní sociální podpoře, § 2):

- a) dávky poskytované v závislosti na výši příjmu
 - 1. přídavek na dítě,
 - 2. sociální příplatek,
 - 3. příspěvek na bydlení,
- b) ostatní dávky
 - 1. rodičovský příspěvek,
 - 2. dávky péstounské péče,
 - 3. porodné,
 - 4. pohřebné.

Matkám s dětmi v krizi bývají poskytovány přídavky na dítě, sociální příplatky, příspěvky na bydlení a rodičovský příspěvek. Většinou se totiž jedná o ženy s malými dětmi, tudíž nemohou chodit do zaměstnání a jejich příjmy na živobytí jsou nedostatečné.

Dávky může pobírat osoba se státním občanstvím České republiky. Jedná-li se o cizince, musí mít v České republice trvalý pobyt (objevují se ale také výjimky, které nalezneme v Zákoně č. 117/1995 o státní sociální podpoře v §3). Možnost vyplacení dávky se stanoví na základě rozhodného příjmu. Výše částky je vyplácena na základě životního minima.

3.1.1. Přídavek na dítě

Nárok na přídavek na dítě má nezaopatřené dítě, jestliže rozhodný příjem v rodině nepřevyšuje součin částky životního minima rodiny a koeficientu 2,40 (zákon č. 117/1995 o státní sociální podpoře, § 17). Nezaopatřeným dítětem je označováno dítě do 15 let, které plní povinnou školní docházku, poté dítě, které se soustavně připravuje na budoucí povolání, nejdéle však do 26 let. Pokud se dítě nepřipravuje na budoucí povolání, je považováno za nezaopatřené do 18 let, jestliže je evidováno na úřadu práce a nemá nárok na podporu v nezaměstnanosti.

Výše přídavku činí měsíčně (zákon č. 117/1995 o státní sociální podpoře, § 18):

- a) pro dítě do 6 let 500 Kč
- b) pro dítě od 6 do 15 let 610 Kč
- c) pro dítě od 15 do 26 let 700 Kč

Příspěvek je vyplácen zletilému dítěti, jedná-li se o nezletilé dítě, částka je vyplácena osobě, která o dítě přímo pečuje.

3.1.2 Sociální příplatek

Na sociální příplatek má rodič nárok tehdy, pečuje-li alespoň o jedno nezaopatřené dítě. Výše sociálního příplatku je stanovena za kalendářní měsíc, vypočtena je jako rozdíl mezi částkou životního minima nezaopatřeného dítěte a částkou určenou jako podíl (čitatelem je součin částky životního minima uvedeného dítěte a rozhodného příjmu rodiny a jmenovatelem součin částky životního minima rodiny a koeficientu 2,00). Koeficient se může lišit, a to v případech, je-li nezaopatřené dítě např. postižené, dlouhodobě nemocné či studuje na vysoké škole. Další důvody jsou zdravotní postižení rodiče či rodičů nebo jedná-li se o osamělého rodiče.

3.1.3 Příspěvek na bydlení

Na tento příspěvek má nárok vlastník (ale i nájemce) bytu, který má v bytě hlášen trvalý pobyt, jestliže jeho náklady na bydlení¹ převyšují částku součinu rozhodného příjmu v rodině a koeficientu 0,30 (v Praze koeficientu 0,35). Dále také součin rozhodného příjmu v rodině a koeficient není vyšší než částka normativních nákladů na bydlení².

Vyplácená částka příspěvku na bydlení představuje za kalendářní měsíc rozdíl mezi normativními náklady na bydlení a rozhodným příjmem rodiny vynásobeným koeficientem 0,30 (v Praze koeficientem 0,35). Stane-li se, že rozhodný příjem rodiny (z něhož se vychází při stanovení výše příspěvku na bydlení) nedosahuje částky životního minima, započítává se pro určení výše příspěvku na bydlení jako rozhodný příjem rodiny částka, která představuje životnímu minimu této rodiny.

3.1.4 Rodičovský příspěvek

Nárok na rodičovský příspěvek má rodič, který pečuje osobně, celodenně a řádně o nejmladší nezaopatřené dítě v rodině, a to (zákon č. 117/1995 o státní sociální podpoře, § 30):

- a) do 2 let věku tohoto dítěte ve zvýšené výměře,
- b) do 21 měsíců věku tohoto dítěte v základní výměře, jestliže rodič nesplnil podmínky pro nárok na rodičovský příspěvek ve zvýšené výměře a od kalendářního měsíce, následujícího po kalendářním měsíci, v němž dítě dosáhlo 21 měsíců, do 3 let věku tohoto dítěte v základní výměře
- c) od kalendářního měsíce, následujícího po kalendářním měsíci, v němž dítě dosáhlo 21 měsíců, do 4 let věku tohoto dítěte ve snížené výměře

Výše rodičovského příspěvku činí (zákon č. 117/1995 o státní sociální podpoře, § 32):

- a) 11 400 Kč měsíčně, jde-li o rodičovský příspěvek ve zvýšené výměře,
- b) 7 600 Kč měsíčně, jde-li o rodičovský příspěvek v základní výměře,
- c) 3 800 Kč měsíčně, jde-li o rodičovský příspěvek ve snížené výměře.

¹ náklady na bydlení – viz. příloha č.1

² normativní náklady na bydlení – viz příloha č.1

3.2 Sociální služby

Sociální služby zahrnují druhý typ pomoci, kterou mohou matky s dětmi v krizi využít. Jsou upraveny v zákoně č. 108/2006 Sb. o sociálních službách a dále také ve vyhlášce č. 505/2006Sb. kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách.

Jako sociální služba je označována činnost (či soubor činností), jimiž se zajišťuje osobám sociální začlenění nebo prevence sociálního vyloučení, přičemž sociálním začleňováním je popisován proces, který osobám, které jsou sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené, poskytuje možnost dosáhnou určitých příležitostí a možností, které jim mají pomoci plně se zapojit do ekonomického, sociálního i kulturního života společnosti a žít běžným způsobem ve společnosti. Naopak sociální vyloučení znamená vyčlenění osoby mimo běžný život společnosti a nedostatek možností pro znovu zapojení se do společnosti v důsledku nepříznivé sociální situace.

Rozlišujeme tři druhy sociálních služeb, a to (zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, § 32):

- a) sociální poradenství
- b) služby sociální péče
- c) služby sociální prevence

Formy sociálních služeb jsou také tři, jedná se o formu (zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, § 33):

- a) pobytovou - služby spojené s ubytováním v zařízeních sociálních služeb
- b) ambulantní - služby, za kterými osoba dochází do zařízení sociálních služeb a součástí služby není ubytování
- c) terénní - služby, které jsou osobě poskytovány v jejím přirozeném sociálním prostředí

Zařízení sociálních služeb existuje několik následujících typů (zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, § 34):

- a) centra denních služeb
- b) denní stacionáře
- c) týdenní stacionáře

- d) domovy pro osoby se zdravotním postižením
- e) domovy pro seniory
- f) domovy se zvláštním režimem
- g) chráněné bydlení
- h) azylové domy
- i) domy na půli cesty
- j) zařízení pro krizovou pomoc
- k) nízkoprahová denní centra
- l) nízkoprahová zařízení pro děti a mládež
- m) noclehárny
- n) terapeutické komunity
- o) sociální poradny
- p) sociálně terapeutické dílny
- q) centra sociálně rehabilitačních služeb
- r) pracoviště rané péče
- s) intervenční centra
- t) zařízení následné péče

3.2.1 Sociální poradenství

Pokud již došlo k problémům, může matka navštívit sociální (respektive občanskou) poradnu, kde se jí dostane potřebných informací a rad. Poradenství nabízí mimo jiné i některá rodinná centra, která se primárně specializují na preventivní charakter pomoci.

V rámci sociálního poradenství mohou matky využít poradenství základní či odborné. Základní sociální poradenství poskytuje informace, které by měly směřovat k vyřešení nepříznivé životní situace, v níž se daná osoba ocitla. Toto poradenství může též nasměřovat klientku ke správnému výběru sociální služby, podat informace o možnostech využití sociálních dávek či informovat o právech, která matka může uplatňovat.

Odborné sociální poradenství může matce přímo zprostředkovat kontakt na vhodnou sociální službu, poskytnout rady v rámci sociálního systému, právních záležitostech, ale také v oblasti psychologie či vzdělávání. Dále pomoc při uplatňování práv, vyřizování úředních či jiných záležitostí.

3.2.2 Služby sociální péče

Služby sociální péče napomáhají osobám zajistit jejich fyzickou a psychickou soběstačnost, s cílem umožnit jim v nejvyšší možné míře zapojení do běžného života společnosti, a v případech, kdy toto vylučuje jejich stav, zajistit jim důstojné prostředí a zacházení (zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, § 38)

Řadíme sem pečovatelskou službu, která zajišťuje pomoc rodinám s dětmi v situacích, které vyžadují pomoc jiné fyzické osoby. Je poskytována buď u uživatele služby v domácnosti či v zařízení sociální služby, kde je uživatel ubytován. Zprostředkovává pomoc v chodu domácnosti a při kontaktu se společenským prostředím.

Matky mohou využít i pomoci tísňové péče, pokud se ocitnou v situaci, která vyžaduje neodkladnou pomoc. Tato péče je poskytována na základě hlasové (telefonní) komunikace, pomoci, rady, které bývají zprostředkovány nepřetržitě. V situaci ohrožující život člověka nebo jeho zdraví může využít pomoci záchranné služby, policie, hasičů.

3.2.3 Služby sociální prevence

Prevence je velmi důležitá, protože díky ní člověk předchází tomu, aby se ocitl v nepříznivé situaci. Rozlišujeme tři základní druhy prevence:

1. primární – zaměřuje se na nejširší obyvatelstvo, jejím cílem je předcházet nežádoucím jevům
2. sekundární – zaměřuje se na ohrožené skupiny, snaží se zachytit nežádoucí jevy, zabránit jejich prohlubování
3. terciární – zaměřuje se na skupiny, v nichž již došlo k nežádoucím jevům, ale byly odstraněny, a proto se snaží, aby nedocházelo k opakování

Matky s dětmi mohou jako primární preventivní zařízení navštěvovat mnohá volnočasová střediska s nejrůznějšími programy (např. kurzy pro matky, kterým končí rodičovská dovolená a chystají se vstoupit na pracovní trh), sezeními, kluby, pobyty.

Do oblasti sociální prevence sekundární můžeme zařadit manželské poradny, které se snaží pomoci manželským párům v krizi, pomoci jim řešit různé problémy a předejít rozvodu. Dále sem řadíme možnost využít sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi. Jedná

se o služby výchovné, vzdělávací, které jsou poskytovány jak pro děti, tak i pro dospělé, rady jak správně využívat volný čas, pomoc při sociálním začleňování aj. V neposlední řadě se jedná o telefonickou krizovou pomoc.

Azylové domy (též domovy pro matky s dětmi) nabízí matkám s dětmi v krizi možnost ubytování na přechodnou dobu. Poskytují také pomoc, poradenství při uplatňování práv, osobních záležitostí, sociální a výchovné služby v krizových životních situacích, které samy řešit neumějí. Většinou bývá podmínka, aby matka byla plnoletá.

Tyto domy či domovy lze zařadit do oblasti terciární prevence, kam patří také kontaktní centra, která nabízí pomoc, poradenství ve stejných oblastech, a také noclehárny, kde je možné krátkodobé ubytování a zajištění hygieny.

3.3 Sociální služby v Brně

Následující podkapitola shrnuje systém sociálních služeb, které jsou dostupné pro matky s dětmi v krizi v městě Brně.

Nejdříve je uveden Magistrát města Brna, protože je to důležitá instituce, kde se matky mohou dozvědět nejrůznější informace o svých možnostech, pokud se dostanou do nějaké krizové situace. Také zde mohou žádat o sociální dávky.

Dále jsou uvedena centra, která poskytují primární prevenci, tj. poskytují různé kurzy, programy, setkání, aby se předešlo možné krizi, také nabízejí poradenství. Takovýchto center se Brně nachází relativně mnoho, v této práci je pojednáno pouze o některých. V příloze č. 2 se nachází širší seznam těchto center a klubů pro matky s dětmi, které se Brně nacházejí.

Následují poradny, kam se již může obrátit žena v krizové situaci. Poté Domovy pro matky s dětmi, kde matky naleznou kromě poradenství také možnost ubytování, pokud nemají kde žít. V neposlední řadě je uvedeno několik sdružení, která pomáhají ženám v nouzi, opět v rámci poradenství a také nabízí možnost ubytování na krátkou dobu, jestliže se žena ocitne v bezprostředním ohrožení.

3.3.1 Magistrát města Brna a úřady městských částí

Adresa: Koliště 19, 601 67 Brno-Zábrdovice

Tel.: 542173721, 542173722

E-mail: kallova.michaela@brno.cz

Magistrát v rámci odboru sociální péče v oblasti péče o rodinu a děti provozuje dva referáty, a to referát náhradní rodinné péče a referát hmotné nouze. Matky s dětmi si mohou na referátu hmotné nouze vyřídit dávky, získají zde také informace či rady v oblasti problematických životních událostí.

Magistrát provozuje i Ubytovnu pro přechodný pobyt, kde mohou být ubytovány i matky s nezaopatřenými dětmi. Ubytovna se nachází na Koniklecově 5 v Brně.

3.3.2 Centrum pro rodinu a sociální péči

Adresa: Josefská 1, 602 00 Brno

Tel.: 542217464

E-mail: prorodinu@centrum.cz

Centrum pro rodinu a sociální péči je nestátní nezisková církevní organizace. Jejím zřizovatelem je Biskupství brněnské. Hlavním cílem tohoto centra je podpora rodin ve všech fázích jejího vývoje. Snaží se přispět k tomu, aby se rodiny vzájemně setkávaly, pomáhaly si, podporovaly se. Zaměřuje se na rodiny s dětmi, ale nabízí služby i seniorům.

Centrum nabízí několik typů programů:

1. rodinné programy, které zahrnují rekreačně-vzdělávací pobyty pro rodiny, programy pro maminky na mateřské dovolené, koordinace klubů maminek, víkendy pro táty s dětmi, víkendy pro maminky, cvičení pro rodiče s dětmi, cvičení pro těhotné maminky a cvičení po porodu
2. vzdělávací programy, které nabízí následující - projekt Škola partnerství, kurzy pro nastávající rodiče, kurzy pro lektorky klubů maminek a mateřských center s akreditací MŠMT, kurzy přípravy na manželství, klub pro rodiče a přátele hyperaktivních dětí

3. sociální programy, kam řadíme klub pro osamělé rodiče, pobyty pro osamělé maminky s dětmi, doprovázení rodin v krizových situacích, projekt Krok za krokem - pomoc sociálně znevýhodněným rodinám, příprava snoubenců na manželství

Programy jsou postaveny na respektu k jedinečnosti každé rodiny. Snaží se posilovat to, co už funguje a napomáhat k pochopení změn, které přináší jednotlivé etapy rodinného života nebo společenské podmínky. Využívají také pomoci a práce dobrovolných spolupracovníků a odborníků ze sociální, lékařské a psychologické oblasti.

Programy se zakládají na společně stráveném času rodičů s dětmi, který by měl zajistit vznik potřebných změn v rodinném systému. Nabízeny jsou také pro skupiny rodin, aby mohlo dojít k jistému odezírání různých výchovných a rodinných stylů, vzájemnému povzbuzování a navazování nových přátelství.

Centrum také nabízí poradenství a doprovodná opatření (hlídání dětí apod.). V neposlední řadě umožňují integraci handicapovaných dětí a podporují mezigenerační soužití.

3.3.3 Klub Pastelka

Adresa: Náměstí Karla IV. 4/4, 628 00 Brno-Líšeň

Tel.: 607812718, 737674331

E-mail: klub.pastelka@email.cz

Klub Pastelka je občanské sdružení sloužící jako klub pro rodiče s dětmi. Poskytuje rodinné centrum s celotýdenním provozem. Důraz je pokládán na rozvoj schopností a dovedností, dále na společenské vyžití rodičů na rodičovské dovolené a jejich smysluplného trávení volného času s dětmi, také jejich příprava na návrat do zaměstnání. Klub připravuje různé programy – výtvarné, tvořivé, vzdělávací, sportovní. Měl by sloužit i jako prevence sociálního vyloučení a nabízí laické i odborné poradenství.

3.3.4 Národní centrum pro rodinu

Adresa: Průchodní 2, 602 00 Brno

Tel.: 733598575, 542214865

E-mail: ncpr@volny.cz

Národní centrum pro rodinu je nestátní nezisková organizace, jejíž cílem je podporovat rodiny, aby byly zdravé, dobře fungující, iniciovat prorodinné aktivity v naší zemi a vytvářet prorodinné klima ve společnosti. Organizace spadá pod katolickou církev. Úzce spolupracuje se zahraničními organizacemi podobného typu. Organizuje nejrůznější konference, semináře, kurzy, setkání aj.

3.3.5 Rodinné centrum MaTáTa

Adresa: Vážného 6, 621 00 Brno-Řečkovice

Tel.: 605243249

E-mail: matata@klikni.cz

MaTáTa je nezisková organizace. Hlavním cílem je vytvářet příjemné a podnětné prostředí pro rodiny s dětmi, nejčastěji v období na mateřské či rodičovské dovolené. V rodinném centru mohou děti navazovat první sociální kontakty s vrstevníky s podporou a pomocí svých rodičů. V rodinném centru najdou hernu, kde se pravidelně uskutečňují hudební, taneční či výtvarné programy. Centrum zastupuje zájmy rodičů a jejich dětí a umožňuje svým členům svépomocnou aktivitu a vzájemnou výpomoc.

3.3.6 CENAP - centrum naděje a pomoci

Adresa: Vodní 13, 602 00 Brno

Tel.: 543331470-2, 543254891

E-mail: cenap@cenap.cz

CENAP je občanské sdružení, které se zabývá podporou psychického, fyzického, sociálního zdraví rodiny. Zaměřuje se tedy na rodiče, nastávající rodiče, děti (narozené i nenarozené), dospívající, prarodiče.

Matky s dětmi se mohou na toto sdružení obrátit, ocitly-li se v tíživé životní situaci v důsledku těhotenství, mateřství, rodičovství. Poskytuje poradenství v oblasti plánování rodičovství či přípravy ženy po rodičovské dovolené na vstup na pracovní trh. CENAP nabízí poradenství a pomoc formou osobních setkání, telefonicky či e-mailem. Nabízí různé kurzy, přednášky, kluby pro maminky.

3.3.7 TRIADA - občanská poradna

Adresa: Orlí 20, 602 00 Brno

Tel.: 542221499, 542211619

E-mail: op@triada-centrum.cz, nrp@triada-centrum.cz, rodiny@triada-centrum.cz

Občanská poradna poskytuje rady, informace a pomoc lidem, kteří se ocitli v obtížné životní situaci. Služby poskytuje bezplatně. Nabízí důvěrnou a nestrannou pomoc, provází občany při jejich obtížích, nabízí pomoc při jednání s úřady a zprostředkovává kontakt s dalšími odborníky. TRIADA nabízí odborné sociální služby v oblastech občanského, sociálně právního a rodinného poradenství a náhradní rodinné péče. Těchto služeb mohou využívat i matky s dětmi v krizi.

Poradna spolupracuje s externími konzultanty, především v oblasti právní, je cvičným sociálním pracovištěm a do její činnosti jsou zapojeni také dobrovolní spolupracovníci.

3.3.8 Manželské a rodinné poradny Brno

Hlavním cílem těchto poraden je poskytnout občanům potřebnou sociální pomoc v oblasti rodinných, manželských, partnerských a mezilidských vztahů, dále také přispívat k tomu, aby rodina, manželství i jednotlivci plnili optimálně své základní funkce. Svoji činností pomáhá utvářet příznivou rodinnou atmosféru, podílí se na řešení závažných společenských problémů (násilí v rodině, týrání, zneužívání aj.).

Snaží se podpořit člověka, který se ocitl v nepříznivé sociální situaci, pomoci mu, aby se znovuzáčetil do společnosti. Klient s poradnou spolupracuje na bázi dobrovolnosti, jsou respektovány jeho názory, požadavky pro řešení situace. Služby jsou nabízeny bezplatně.

Adresa: Starobrněnská 7, 602 00 Brno-střed

Tel.: 542214547

E-mail: bethesda@volny.cz

Služby poskytované v poradně:

- sociální poradenství – základní právní a sociálně-právní poradenství, spolupráce s jinými organizacemi a následné odkázání klienta na ně, také doprovod klienta k jednání

- odborné sociální poradenství – zahrnuje manželské a rodinné poradenství, manželskou a rodinnou terapii, párovou terapii, individuální poradenství a terapii, psychologickou krizovou intervenci, telefonickou intervenci a informace, skupinovou terapii a poradenství, svépomocné skupiny klientů

Adresa: Buzkova 2133/43, 615 00 Brno-Židenice

Tel.: 548533290

E-mail: rodin.poradna@volny.cz

Poradna nabízí řešení těchto problémů:

- manželské a partnerské krize
- rodinné problémy
- životní traumata
- psychické a fyzické násilí v rodině nebo vztahu
- problematika závislostí
- problematika vztahů předmanželských, rozvodových a také porozvodových
- osobní problémy jednotlivce s dopadem na vztah, rodinu či společenské začlenění klienta
- problematika náhradní rodinné péče

Adresa: Sejkorova 2723/6, 636 00 Brno-Židenice

Tel.: 548426611

E-mail: poradnabrno@volny.cz

Poradna nabízí tyto služby:

- osobní terapii
- párovou terapii
- rodinnou terapii
- skupinovou terapii
- krizovou intervenci
- telefonní krizovou intervenci
- diagnostiku
- relaxační techniky (autogenní trénink, relaxace s prvky bioenergetiky)
- mediaci (pomoc při úpravě partnerských a rodinných vztahů v obtížných životních situacích)
- poradenství v oblasti náhradní rodinné péče (diagnostika a poradenství v krizových rodinných situacích)

Adresa: Táborská 533/198, 615 00 Brno-Židenice

Tel.: 548539271

E-mail: manzelska.poradna@centrum.cz

Poradna nabízí řešení následujících problémů:

- výběr partnera, řešení partnerský krizí
- rodinné a generační konflikty
- rozvodové situaci a úprava vztahů po rozvodu
- řešení osobních témat jako (např. hledání smyslu života, řešení pocitů osamělosti, smutku, zoufalství a deprese, zvládání zátěžových a stresových situací, pomoc při ztrátě zaměstnání, ztrátě blízkého člověka)
- tělesné problémy odrážející duševní nepohodu (např. nespavost, zažívací potíže, potíže v sexuální oblasti)
- výchovné vedení dětí (vývoj dítěte, vzdor, neposlušnost, neurotické projevy, nutkavé myšlenky, krádeže, útěky z domova, sourozenecká rivalita, potíže v komunikaci atd.)
- sociální problematika

3.3.9 Domov pro matky s dětmi Společná cesta

Adresa: Heyrovského 610/11, 635 00 Brno-Bystrc

Tel.: 546210763

E-mail: dmd.heyrovskeho@centrum.cz

Domov pro matky s dětmi Společná cesta se snaží pomáhat matkám, které se ocitly v nepříznivé životní situaci, spojené se ztrátou bydlení, aby byly co nejdříve schopny vrátit se zpět do běžného života, dokázaly se zaopatřit a zajistit vhodné podmínky pro život nejen sobě, ale i svým dětem.

Matkám je nabízeno ubytování na dobu jednoho roku s možností opakovaného podání žádosti. Dále se zde nachází také nouzové ubytování na jeden až tři měsíce. Celkem je možno využít 17 ubytovacích jednotek (což je 58 lůžek). Zařízení je pro těhotné ženy a matky od 18 let, které mají děti do 18 let (výjimkou jsou děti, které aktivně studují na střední škole). Kromě ubytování je matkám nabízeno základní sociální poradenství, také resocializační program. Každá matka si vypracuje se sociální pracovnící individuální plán, kde si stanoví cíle, jichž chce dosáhnout. Uskutečňují se zde výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti. Uživatelky mají možnost účastnit se sociálně-výchovného programu. Mohou také využít

nabídky volnočasových aktivit, které zařízení organizuje nepravidelně, zpravidla u příležitosti různých výročí.

Matky musí dodržovat určité povinnosti – odpolední, večerní, noční klid, musí se včas vracet do Domova, uklízí společné prostory aj.

Na každé ubytovací jednotce je kuchyňský kout a základní nádobí, stravu si zajišťují samy. Různé spotřebiče si mohou půjčovat (fén, žehlička), dále také polštáře, přikrývky, ručníky, dětské potřeby. Při odchodu odevzdává matka klíč na recepci, při příchodu si ho tam vyzvedává.

Za pobyt musí uživatelky včas platit. Na začátku platí zálohu 1500 Kč za případné poškození majetku. Matka platí za sebe 70 Kč za den (na nouzovém bydlení 60 Kč za den), za jedno dítě platí denně 40 Kč, jestliže má dvě děti, tak za každé 35 Kč, má-li tři děti, za každé 30 Kč.

O přijetí do Domova rozhoduje Komise Centra sociálních služeb, které je jeho provozovatelem. Žadatelka musí předložit svůj občanský průkaz, kartičku zdravotní pojišťovny, rodné listy dětí, potvrzení zdravotního zařízení, potvrzení o podání žádosti o pronájem obecního bytu, podané návrhy, popřípadě pravomocné rozsudky soudu o stanovení výchovy a výživy u nezletilých dětí, o rozvodu manželství a u žadatelek v pracovním poměru též pracovní smlouvu. Z různých důvodů může být matce nevyhověno v přijetí, a to např. závislost na omamných látkách, alkoholu, nevyhovující zdravotní stav či nezaplacení úhrad za již dříve poskytnuté sociální služby.

3.3.10 Domov pro matky s dětmi Zvonek

Adresa: T. Novákové 1947/62a, 621 00 Brno-Řečkovice

Tel.: 549273559

E-mail: dmd_tn@volny.cz

Jedná se o státní zařízení, jehož provozovatelem je Centrum sociálních služeb. Cílem a posláním tohoto Domova je pomáhat matkám s dětmi, které se ocitly v tíživé situaci a nemají kde bydlet, také pomoci začlenit se zpět do běžného života a řešit nastalou situaci. Je to zařízení pro plnoleté matky s 1-2 dětmi ve věku 0-5 let, pro těhotné ženy a také ženy

žijící v nefunkčním manželství a zvažující rozvod. Podmínkou přijetí do Domova je trvalé bydliště v Brně.

Kapacita Domova je 15 ubytovacích jednotek, z toho 13 pro matku a jedno dítě a 2 pro matku a dvě děti. Celkem je zde 32 lůžek. Každá klientka má svůj pokoj s kuchyňskou linkou. K přípravě stravy slouží společná kuchyň se čtyřmi elektrickými sporáky - stravu si uživatelky zajišťují samy. Mohou si zapůjčit drobné elektrospotřebiče. WC, koupelna, prádelna jsou v domově společné. Dále je zde herna, společenská místnost s televizí.

První tři měsíce je tzv. zkušební doba, poté klientky žádají o prodloužení pobytu, nejdéle však na jeden rok. Jsou vedeny k tomu, aby si hledaly bydlení, práci, aby se osamostatnily. S každou matkou je vypracován individuální plán, v němž si stanoví cíle, jichž chce dosáhnout. Plnění osobních cílů je pravidelně kontrolováno.

V Domově je stanoven domovní řád, který musí být dodržován, je-li porušen, dostanou klientky napomenutí, při dalším porušení je jím ukončen pobyt.

O přijetí do Domova rozhoduje také Komise Centra sociálních služeb, jako v případě Domova pro matky s dětmi Společná cesta. Ze stejných důvodů jako v tomto Domově může být matce odmítnuta žádost o přijetí.

3.3.11 Domov sv. Markéty pro matky s dětmi v tísní

Adresa: Staňkova 47, 612 00 Brno

Tel.: 549122962, 549122965

E-mail: dsm.brno@caritas.cz

Zřizovatel Domova sv. Markéty je Diecézní Charita Brno. Domov sv. Markéty nabízí pomoc matkám s dětmi v krizi, těhotným a týraným ženám, které se ocitly ve složité životní situaci. Snahou je pomoci ženám k samostatnému způsobu života a zodpovědné péči o své děti, začlenit je plně do společnosti.

Nejdůležitější cíle jsou poskytnout ubytování na dobu nezbytně nutnou, která je potřebná k vyřešení krizové situace, získání pocitu bezpečí před agresivním partnerem, naučení se rozpoznávat priority ve vedení domácnosti a hospodaření s vlastními finančními prostředky,

posílení vazby mezi matkou a dítětem. Klientkám jsou poskytovány informace, které by měly vést ke zlepšení jejich orientace v problematice sociální, právní i v běžném životě, a také aby si dokázaly uvědomit svá vlastní práva a povinnosti.

Žádost o umístění do Domova (viz. příloha č. 3) posuzuje ubytovací komise dle naléhavosti případu. K žádosti žena přikládá kopii občanského průkazu, kopii rodných listů dětí, kopii žádosti o byt, doporučení sociální pracovnice, doklad o pobírání dávek sociální péče, kopii návrhu na stanovení rodičovské zodpovědnosti, kopii rozsudku o rozvod manželství (kopie návrhu podání o rozvod), kopii návrhu na majetkoprávní vypořádání, doklad o evidenci na Úřadu práce.

Každá žena musí dodržovat Organizační a provozní řád zařízení. Po celou dobu pobytu sociální pracovnice úzce spolupracuje s matkou, pomáhá jí udržovat kontakty (např. se státními orgány, sociálními odbory, policií, soudy).

Matkám je nabízeno sociální poradenství a také odborné psychologické poradenství, dále asistence při péči o dítě, přednášky odborníků, podílení se na akcích Domova i mimo něj. Mnoho matek i dětí se účastní tvořivých programů dětského koutku pod vedením odborně vyškolených instruktorek. Tyto programy (ergoterapie, muzikoterapie, arteterapie) mají příznivé působení na psychiku a povzbuzení sebevědomí. Pro děti jsou nabízeny výukové programy z různých oborů. Nachází se zde počítačová učebna, kde si mohou matky zdokonalit počítačové dovednosti či si hledat práci pomocí internetu, využívají ji i děti pro plnění domácích úkolů.

K dispozici je 28 ubytovacích jednotek (což činí 100 lůžek). Každá jednotka je samostatný byt, kde je kuchyňský kout, sociální zařízení, koupelna. Nachází se zde i krizové jednotky, které mohou ubytovat klientku na 1 – 3 dny. Při nástupu platí každá žena zálohu 1000 Kč. Matka platí za sebe 70 Kč za den, za jedno dítě platí denně 40 Kč, jestliže má dvě děti, platí celkem 140 Kč/den, má-li tři děti, platí 175 Kč/den, má-li čtyři děti, činí částka 210 Kč/den. Pobyt na krizových jednotkách je zdarma.

3.3.12 Armáda spásy

Adresa: Staňkova 4, 602 00 Brno

Tel.: 543212530

E-mail: reditel_adbrno@armadaspasy.cz

Armáda spásy provozuje Centrum sociálních služeb Josefa Korbela, v jehož rámci je zřizován azylový dům, který se zaměřuje na pomoc dospělým osobám, rodičům s dětmi, kteří se ocitli v tíživé životní situaci, spojené se ztrátou ubytování, kterým hrozí sociální vyloučení. Hlavním cílem je pomoc sociálně slabším a poskytnutí ubytování na přechodnou dobu. Azylový dům nabízí 12 ubytovacích jednotek.

3.3.13 Na počátku

Adresa: Soběšická 60, 614 00 Brno

Tel.: 548221405

E-mail: info@napocatku.cz

Sdružení Na počátku nabízí pomoc těhotným ženám, které se ocitly v tíživé situaci a rády by donosily své dítě, ale ve svém přirozeném prostředí k tomu nemají vhodné podmínky. Dále také matkám s dětmi, které se staly oběťmi domácího násilí.

Občanské sdružení Na počátku nabízí několik druhů služeb, a to:

- odborné sociální poradenství
- Domov pro dětský život (azylové domy)
- pobytovou následnou péči Domova pro dětský život (byty na půli cesty)
- terénní a ambulantní následnou péči Domova pro dětský život (sociálně aktivizační služby)

Azylové domy mají utajenou adresu, toto sdružení ženám zprostředkuje kontakt.

3.3.14 Spondea

Adresa: Sýpka 25, 613 00 Brno

Tel.: 541213732 , 739078078, 544501121

E-mail: spondea@spondea.cz, donacentrum@donacentrum.cz

Posláním Spondey je zlepšování kvality života dětí, mladých lidí a jejich blízkých, dále osob, které jsou ohroženy domácím násilím. Jejich cílem je podporovat je ve schopnosti řešit jejich obtížné životní situace a opětovně se začlenit do společnosti. Poskytuje tyto služby: krizová pomoc (nonstop), telefonická krizová pomoc (nonstop), sociálně aktivizační služba pro rodiny s dětmi, intervenční centrum (nonstop).

Matky s dětmi, které jsou ohroženy domácím násilím mohou využít pomoci v intervenčním centru, které je od 1.1.2007 nástupnickým pracovištěm Dona Centra Brno.

Centrum se snaží o následující:

- vést klientku k zajištění si vlastního bezpečí
- zajistit spolupráci mezi poskytovateli jiných sociálních služeb v rámci řešení problematiky domácího násilí
- poskytnout okamžitou podporu a pomoc pro klientku v naléhavé situaci
- pomoci při překonávání krizového stavu klientkou
- zaktivizování schopnosti klientky vyřešit situaci vlastními silami a využívat obvyklým způsobem další systémy – školství, zdravotnictví, služby zaměstnanosti atd.
- pokus o minimalizaci rizik ohrožení duševního a sociálního vývoje dětí prostřednictvím výchovných, vzdělávacích a aktivizačních činností, prevence rodinné patologie
- zvládnutí krizového stavu v rodině
- zmírnění následků dlouhodobě nepříznivé situace na rodinu a následné znovuzачlenění rodiny do společnosti

3.3.15 Magdalenium

Adresa: P.O.Box 113, 657 13 Brno (adresa neveřejná)

Tel.: 776718459

E-mail: magdalenium2@centrum.cz

Občanské sdružení Magdalenium provozuje azylový dům Helena pro ženy s dětmi, které jsou ohroženy domácím násilím, také pro oběti obchodování se ženami. Tento dům má neveřejnou adresu, což zajišťuje klientkám pocit bezpečí.

V zařízení je možné ubytování po dobu 6 měsíců s možností prodloužení o dalších 6 měsíců. Klientky, kromě ubytování, využívají těchto služeb:

- právní poradenství
- psychologické poradenství
- skupinová psychoterapie
- volnočasové aktivity
- videotréning interakcí (tato metoda umožní ukázat obětem domácího násilí, jak v běžné situaci vystupují a reagují a také jim pomáhá zvládat zátěžové situace s eliminací přenosu násilného jednání u dětí)

3.3.16 Persefona

Adresa: Bratislavská 31, 602 00 Brno

Tel.: 737834345, 545245996

E-mail: domacinasili@persefona.cz

Persefona o.s. nabízí pomoc obětem domácího násilí, a to nejen ženám, ale i seniorům či zdravotně postiženým. Těmto obětem nabízí komplexní přímou pomoc, také právní poradenství a doplňkovou psychologickou pomoc.

Jednotlivé služby, které Persefona nabízí jsou:

- krizová intervence
- psychologické poradenství
- psychoterapie pro dospělé
- svépomocná skupina pro oběti domácího násilí
- právní poradenství, např. sepsání právních podání
- sociální poradenství
- zprostředkování kontaktu na další odborníky (psychiatry, psychology, terapeuty, sociální pracovníce)
- pomoc při hledání azylového ubytování
- doprovod na jednání s úřady

Toto sdružení se také podílí na vzdělávacích aktivitách pro oběti domácího násilí, pro odbornou veřejnost, ale i pro širší veřejnost zajímající se o problematiku domácího násilí.

4. Uplatnění sociálního pedagoga při pomoci matkám s dětmi v krizi

V této bakalářské práci se zabývám možnou pomocí matkám s dětmi v krizi v městě Brně. Tato pomoc je poskytována nejčastěji sociálními pracovníky, respektive sociálními pracovníci, které pracují ve výše popsanych zařízeních, organizacích či centrech. Sociální pedagog pracuje na pozici sociálního pracovníka.

Sociální pedagog najde uplatnění určitě na Magistrátu města Brna či na úřadech městských částí Brna, kde při Odboru sociální péče rozhoduje o vyplácení sociálních dávek matkám s dětmi v krizi. Dále jim také poskytuje poradenství v problematických sociálních situacích.

V rodinných centrech, klubech maminek, centrech pro matky s dětmi se pozice sociálního pedagoga většinou nevyskytuje. Uplatnění zde však určitě najde. Zjistila jsem, že většina těchto organizací poskytuje i poradenství a pokud se jedná o odborné poradenství, tak je žádoucí, aby ho poskytoval odborně vzdělaný člověk, tedy sociální pracovník či sociální pedagog.

Sociální pracovníce z občanské poradny TRIADA mi uvedla, že v jejich poradně pracují na pozici sociálního pracovníka vystudovaní sociální pracovníci (absolventi VŠ i VOŠ), ale i sociální pedagogové, dokonce i speciální pedagogové či sociologové. Poskytují odborné poradenství pro klienty, kteří se ocitli v krizové situaci, dále také řeší problémy rodinné (rozvody, domácí násilí, výchovné problémy dětí), občanské, pracovní. Poskytuje také krizovou intervenci.

V manželských poradnách je pozice sociálního pedagoga omezena na administrativu, telefonický kontakt s klienty, dále navazuje první kontakt s klientem a poskytuje krizovou intervenci.

Z rozhovorů jsem zjistila, že v domovech pro matky s dětmi mohou pracovat sociální pracovníci i sociální pedagogové, jednalo by se o pozici sociálního pracovníka. Vede zde odborné poradenství, kdy pomáhá matkám řešit závažné životní problémy. Vyřizuje také různé

stížnosti, podněty a připomínky, ať už na chod domova, jiné uživatelské služby či pracovníky. Sociální pedagog poskytuje také informace pro nové zájemce o služby, které zařízení nabízí. Při příchodu nové matky ji předává bytovou jednotku a při odchodu ji zpětně od ní přebírá. Uživatelským službám dále vydává různá povolení, schvaluje žádosti, povoluje matkám opuštění zařízení na delší dobu, např. z důvodu dovolené či návštěvy rodiny žijící na vzdálenějším místě, poskytuje také konzultace, podává vysvětlení. Stará se také o to, aby byl včas zaplacen nájem a další položky, vydává složenky, má na starosti splátkový kalendář. Také vede osobní dokumentaci uživatelů. Spolu s uživatelskými službami vypracovává individuální plán a poté dohlíží na jeho dodržování. Je v kontaktu s bytovým, sociálním odborem a OSPODem, kterým podává důležité zprávy týkající se klientek.

V nepřítomnosti vedoucí domova se stará i o veškeré organizační záležitosti, také zastupuje referentku majetkové správy v její nepřítomnosti.

V organizacích, které pomáhají ženám v tísní, se sociální pracovníci nebo sociální pedagogové především zaměřují na poradenství v krizových životních situacích. Snaží se s klientkami spolupracovat, aby dokázaly samy zvládnout krizovou situaci, aby hledaly možná řešení. Některé organizace poskytují i ubytování, v nich poté sociální pedagog zajišťuje tuto pomoc. Zajišťuje také pomoc při styku s úřady.

Závěr

Cílem mojí bakalářské práce na téma Systém pomoci matkám s dětmi v krizi v městě Brně bylo charakterizovat problematiku krizových situací matek s dětmi, zjistit hlavní příčiny, proč se matky dostávají do krizových situací, při nichž si nedokáží pomoci samy a musí vyhledat určitou pomoc. Dále jsem se také snažila zmapovat a zjistit, jaká pomoc a jaké služby jsou jim poskytovány ve městě Brně a také to, zda jsou poskytované služby dostatečné.

Nejdříve jsem popisovala obecně rodinu. Zjistila jsem, že obecná definice rodiny není. Spousta sociologů či teoretiků se na tento pojem dívá různě. Co se týče vývoje rodiny, tak pozice ženy se vývojem lidstva postupně měnila. S postupem času se ženy emancipují a role muže a ženy se vyrovnává. Každá rodina má plnit základní funkce, pokud nejsou naplněny, dochází k problémům a žena se může ocitnout v krizové situaci.

Mezi hlavní příčiny, proč se matky do krizových situací dostávají jsou nízký věk, špatná volba partnera, špatné mezilidské vztahy, nesprávné zhodnocení situace.

V práci dále uvádím základní problémy, krizové situace, díky nimž musí žena vyhledat pomoc někde jinde. Velice často se jedná o svobodné, osamělé a mladé matky. Další krizovou situací jsou rozvody či pokud se žena stane obětí domácího násilí. V neposlední řadě se jedná o problematiku bezdomovství, nezaměstnanosti, ale také různých závislostí (na drogách či alkoholu). Za specifickou krizovou situaci můžeme označit i jiný etnický původ či rozdílnou národnost u žen.

Služby, kterých mohou matky v krizi v Brně využít, jsem se snažila vymezit v další kapitole. V první řadě se jedná o státní sociální podporu, kdy mohou ženy v závislosti na příjmu získat přírůstek na dítě, sociální přírůstek a příspěvek na bydlení. Z ostatních dávek využívají nárok na rodičovský příspěvek. Tuto pomoc, respektive vyplácení dávek, jim poskytuje Magistrát města Brna a také úřady městských částí v Brně.

Obecně lze služby rozdělit do tří oblastí, a to na sociální poradenství, služby sociální péče a služby sociální prevence.

Co se týče brněnských sociálních služeb pro matky s dětmi v krizi, myslím si, že v oblasti primární prevence existuje v Brně dostatek zařízení, ať už se jedná o Centrum pro rodinu

a sociální péči, Klub Pastelka, Národní centrum pro rodinu či Rodinné centrum MaTáTa, které v bakalářské práci uvádím. Ale existuje v Brně spousta dalších podobných center, příkladem může být příloha č. 2, kde je seznam klubů pro maminky.

Poradny v Brně, kde může matka v tísní hledat pomoc, jsou např. CENAP, TRIADA, Manželské a rodinné poradny Brno. Těchto poraden není mnoho. Poradenství však nabízí kromě speciálních odborných poraden také téměř každé zařízení, které uvádím, ať už se jedná o centra s primární prevencí, tak také domovy pro matky s dětmi či azylové domy. Tato služba není ošetřena dokonale, ale myslím, že je poskytována v celkem vyhovující formě.

Poslední služba, kterou vymezuji ve své práci, je možnost přechodného ubytování v domovech pro matky s dětmi, azylových domech. V Brně se nachází tři domovy pro matky s dětmi, jedná se o Domov pro matky s dětmi Společná cesta, Domov pro matky s dětmi Zvonek, Domov sv. Markéty pro matky s dětmi v tísní. Možnost azylového bydlení poskytuje také Armáda spásy, respektive Centrum Josefa Korbela. Dále v Brně existuje několik sdružení, která poskytují poradenství a přechodné ubytování matkám s dětmi, které se staly oběťmi domácího násilí, jedná se o Na počátku, Spondeu, Magdalenium, Persefonu.

Myslím si, že možností ubytování pro matky s dětmi v krizi není v Brně dostatek, protože kapacita domovů je mnohem menší, než je množství žadatelek o tuto službu. Některé nabízí pomoc pouze vyhraněným skupinám. Na jednu stranu je to určitě problém, ale na druhou, se jedná o jisté opatření proti zneužití služby. Objevují se totiž i matky, které neustále pendlují mezi jednotlivými domovy. Proto existují pořadníky, podle kterých se určí závažnost problémů u každé žadatelky a ty, které jsou v nejhorší situaci, jsou upřednostněny.

Ve své bakalářské práci jsem se pokusila vymezit nejčastější krizové situace, do nichž se může žena dostat. Jelikož jsem se zabývala celým systémem pomoci matkám s dětmi v krizi, neuvádím tudíž plný výčet možností, ale snažila jsem se zaměřit na ty organizace, které jsou dle mého názoru nejdůležitější pro pomoc matkám s dětmi v krizi.

Domnívám se, že kdyby se v Brně vystavěl minimálně ještě jeden domov pro matky s dětmi či azylový dům, bylo by to jistě velice vhodné, protože žadatelek o bydlení v těchto zařízeních je velké množství.

Tato práce by mohla posloužit jako podklad pro různá zařízení zabývající problematikou matek s dětmi v krizi. Obsahuje výčet krizových situací, také možnosti, jak těmto ženám pomoci. Práce by mohla posloužit i matkám, převážně druhou částí práce, kde se mohou dozvědět, jaké mají možnosti, když se v nějaké krizové situaci ocitnou. Práce bude věnována všem zařízením, o kterých píše.

Resumé

Bakalářská práce Systém pomoci matkám s dětmi v krizi v městě Brně je rozdělena do čtyř kapitol. První kapitola pojednává obecně o pojmu rodina. Tento pojem každý vykládá jinak, obecně však lze říci, že se jedná o malou skupinu lidí, jenž žije na společném místě, existují mezi nimi pokrevní a citové vazby. Rodina uspokojuje základní potřeby všech členů.

Z hlediska vývoje od počátků vzniku rodiny po současnost lze konstatovat, že žena postupně získávala jiné postavení. Dostáváme se od pravěku, kdy žena byla oslavována jako rodička, přes starověk, kdy má vyšší postavení muž, ve středověku přetrvává vedoucí postavení muže, až po novověkou rodinu, kdy ženy získávají svá práva a postupně dochází k jejich emancipaci.

Z hlediska funkčnosti můžeme rozlišit čtyři základní funkce rodiny, a to funkci reprodukční, výchovnou, materiální a emocionální. Při narušení některé z funkcí bývá rodina označována jako problémová, dysfunkční či dokonce afunkční.

Ve druhé kapitole se setkáváme s pojmem krize a s různými typy krizových situací, do nichž se může dostat matka. Krize bývá označována jako nepříznivá situace, ze které se člověk nedokáže dostat sám, bez pomoci někoho jiného. Uvedeny jsou nejrůznější krizové situace, vzájemně se však velice prolínají.

S mnohými problémy se potýkají svobodné a osamělé matky. Buď zůstávají samy z důvodu, že přijdou o partnera nebo si tuto cestu volí samy. Každopádně se poté dostávají do problémových situací, např. nedostatkem peněz, následnou ztrátou bydlení. Podobně na tom bývají velmi mladé matky, které si pořídí dítě s ne příliš vyzrálým partnerem a poté mohou zůstat také samy. Může se stát, že je odsoudí i vlastní rodina.

Další krizovou situací je rozvod. Rozvod je vyústění problematických vztahů v rodině, matka poté zůstává sama, bez prostředků, pokud nemá dostatek peněz, hrozí jí mnohé problémy. Velice závažná je situace domácího násilí. V tomto případě je žádoucí, aby žena partnera opustila a hledala pomoc jinde. Ohrožována je na životě nejen ona, ale i její dítě či děti.

Bezdomovství, nezaměstnanost patří mezi další krizové situace. Pokud žena přijde o zaměstnání, chybí ji dostatek peněz a s tím právě může souviset i ztráta střechy nad hlavou. Někdy se stává, že své problémy řeší ženy alkoholem či drogami. Zde je žádoucí nejprve odvyknout závislosti.

Za specifickou krizovou situaci lze označit ženy jiného etnického původu či jiné národnosti. Nejčastějšími občany jiného etnického původu v České republice jsou Romové. Romky se do nepříznivé situace dostávají často. Jsou velice temperamentní, žijí jinou kulturou. Žena v takovéto rodině nemá příliš dobré postavení. Problémy mají v rovině finanční, kdy díky nízkému vzdělání nemohou snadno najít práci.

Třetí kapitola se zabývá pomocí pro matky s dětmi v krizi. Jednou z forem pomoci, která je využívána, jsou peněžité dávky. V závislosti na příjmu mohou získat přírůstek na dítě, sociální příplatek a příspěvek na bydlení. Z ostatních dávek využívají nárok na rodičovský příspěvek. Systém dávek je upraven v zákoně č. 117/1995 o státní sociální podpoře.

Sociální služby, kterých mohou matky využít, jsou následující: sociální poradenství, služby sociální péče a služby sociální prevence. Veškeré informace o sociálních službách lze nalézt v zákoně č. 108/2006 Sb. o sociálních službách.

Podíváme-li se na systém pomoci matkám s dětmi v městě Brně, tak mezi základní zařízení zahrnujeme Magistrát města Brna a úřady městských částí, kde mohou matky žádat o sociální dávky. Dále sem zahrnujeme centra poskytující primární prevenci a také poradenství, příkladem je Centrum pro rodinu a sociální péči, Klub Pastelka, Národní centrum pro rodinu či Rodinné centrum MaTáTa. Centra nabízí různé sociální, rodinné programy, poradenství, pobyty pro matky s dětmi nebo společné trávení volného času s dětmi.

Poradna CENAP nabízí poradenství rodičům, nastávajícím rodičům, ženám v tísní. Naopak poradna TRIALOG se zaměřuje na širší veřejnost a poskytuje rady nejen na poli rodinném, ale i občanském, pracovním. Manželské krize pomáhají řešit manželské a rodinné poradny v Brně.

Pokud matky s dětmi nemají kde žít, mohou využít přechodného ubytování v Domově pro matky s dětmi Společná cesta, Domově pro matky s dětmi Zvonek, Domově sv. Markéty

pro matky s dětmi v tísní nebo také v azylovém domě v Centru sociálních služeb Josefa Korbela, které spadá pod Armádu spásy. V domovech pro matky s dětmi ženy získají bydlení na přechodnou dobu, musí si ale hledat vlastní bydlení, snažit se o získání práce, také vhodným způsobem vychovávat své dítě. Důležité je dodržovat pravidla domova stanovené v domovním řádu.

V neposlední řadě pomáhají ženám v Brně také sdružení, která se zaměřují na pomoc obětem domácího násilí. Jedná se o Na počátku, Spondeu, Magdalenium, Persefonu. Tato sdružení nabízí poradenství a většinou také poskytují ubytování. Mnohé adresy ubytování jsou utajené.

Poslední, čtvrtá, kapitola uvádí souvislost tématu bakalářské práce se sociální pedagogikou. Sociální pedagog by zastával stejnou funkci jako sociální pracovník. Takže se jedná o vyřizování žádostí na peněžité dávky, poskytování odborného poradenství v různých oblastech. Zajišťování vhodných služeb v domovech pro matky s dětmi, ovlivnění matek správnou cestou.

Anotace

Bakalářská práce *System pomoci matkám s dětmi v krizi v městě Brně* pojednává nejprve obecně o rodině. Je uvedeno definování tohoto pojmu, stručný vývoj rodiny, funkce rodiny a základní typologie. Dále je rozebrán pojem krize a hlavně krizové situace, do nichž se může dostat matka. Jedná se např. o domácí násilí, rozvody, nezaměstnanost, o příliš mladé matky či ženy jiného etnického původu.

Důležitou součástí je popis různých druhů pomoci, které mohou matky využít. Mezi základní formy pomoci patří peněžité dávky, dále sociální služby, a to sociální poradenství, služby sociální péče a služby sociální prevence. V Brně mohou matky využít služeb těchto zařízení: Magistrát města Brna, Centrum pro rodinu a sociální péči, CENAP, Domov pro matky s dětmi Společná cesta, Domov sv. Markéty pro matky s dětmi v tísní, Magdalenium aj.

Klíčová slova

Rodina, krize, matka s dětmi, státní sociální podpora, peněžité dávky, sociální služby, domovy pro matky s dětmi.

Annotation

The opening part of the Bachelor's thesis "The System of Help to Mothers with Children in Crisis in the City of Brno" describes the concept of family in general. It states the definition of this concept, briefly portrays the evolution of family, and presents family functions and basic typology. Furthermore, it analyses the notion of crisis, and especially crisis situations in which the mother can get into, such as domestic violence, divorce, unemployment, very young mothers or women of different ethnic origin.

The thesis also provides a description of various types of assistance these mothers can benefit from. The primary forms of assistance include social benefits and various social services, namely a social advisory service, social care services and social prevention services. Mothers searching help may address the following facilities in Brno: the "Brno City Municipality", "Centre for Family and Social Care", "CENAP", "Home for mothers with children Common Way", "Home of st. Margaret for Mothers with Children in Distress", "Magdalenium" etc.

Keywords

Family, crisis, mother with children, state social support, social benefits, social services, homes for mothers with children.

Seznam použité literatury

1. Buskotte, A. *Z pekla ven. Žena v domácím násilí*. Přel.: Burger, M. 1.vyd. Brno: Computer Press, a.s., 2008, 176 s. ISBN 978-80-251-1786-6.
2. Conwayová, H. L. *Domácí násilí. Příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platných od 1. ledna 2007*. Přel.: Mendelíková, J. 1. vyd. Praha: Albatros, 2007, 160 s. ISBN 978-80-00-01550-7.
3. Gavora, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000, 207 s. ISBN 80-85931-79-6.
4. Hintnaus, L. *Člověk a rodina. Smysl a funkce rodiny (Anatomie, fyziologie a patologie lidské rodiny)*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 1998, 96 s. ISBN 80-7040-315-2.
5. Hradecká, V., Hradecký, I. *Bezdomovství - extrémní vyloučení*. Praha, Naděje, občanské sdružení, 1996, 112 s. ISBN 80-902292-0-4.
6. Klapilová, S. *Kapitoly ze sociální pedagogiky*. 1. vyd. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1996, 64 s. ISBN 80-7067-669-8.
7. Kovařík, J., Šmolka, P. *Současná rodina*. Praha: PRINT Production s.r.o., 1996, 74 s.
8. Kraus, B. *Člověk, prostředí, výchova*. Brno: Paido, 2001.
9. Matějčíček, Z. *Dítě a rodina v psychologickém poradenství*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1992, 224 s. ISBN 80-04-25236-2.
10. Matějčíček, Z. *Rodiče a děti*. 2.vyd. Praha: Avicenum, zdravotnické nakladatelství, n.p., 1989, 340 s.
11. Matoušek, O. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. 2. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997, 144 s. ISBN 80-85850-24-9.
12. Matoušek, O. *Sociální práce v praxi*. 1.vyd. Praha: Portál, 2005, 352 s. ISBN 80-7367-002-X.
13. Možný, I. *Sociologie rodiny*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství (Slon), 1999, 252 s. ISBN 80-85850-75-3.
14. Plaňava, I., Pilát, M. *Děti, mládež a rodiny v období transformace*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2002, 292 s. ISBN 80-86598-36-5.
15. Preslová, I. *Závislé matky s dětmi*. In Kalina, K. *Drogy a drogové závislosti 2. Mezioborový přístup*. 1.vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003, 244 - 246 s. ISBN 80-86734-05-6.

16. Smahel, R. *Domov prožít - domov vytvářet*. 1. vyd. Olomouc: Matice cyrilometodějská s.r.o., 1995, 156 s.
17. Sobotková, I. *Psychologie rodiny*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001, 176 s. ISBN 80-7178-559-8.
18. Vobořil, J. *Gender – ženy jako specifická skupina*. In Kalina, K. *Drogy a drogové závislosti 2. Mezioborový přístup*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003, 238 - 241 s. ISBN 80-86734-05-6.
19. Vodáčková, D. a kol. *Krizová intervence*. 1. vyd. Praha: Portál, 2002, 544 s. ISBN 80-7178-696-9.
20. Výrost, J., Slaměník, I. *Aplikovaná sociální psychologie I*. 1 vyd. Praha: Portál, 1998, 384 s. ISBN 80-7178-269-6.
21. Vyhláška č. 505/2006 Sb. kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách
22. Zákon č. 100/1988 Sb. o sociálním zabezpečení
23. Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách
24. Zákon č. 117/1995 o státní sociální podpoře
25. <http://www.armadaspasy.cz>
26. <http://www.brno.cz>
27. <http://www.brno.caritas.cz>
28. <http://www.cenap.cz>
29. <http://www.crsp.cz>
30. <http://www.css.brno.cz>
31. <http://www.donacentrum.cz>
32. <http://www.klokanezde.cz/>
33. <http://www.magdalenium.cz>
34. <http://www.manzelskaporadna-brno.ic.cz/>
35. <http://www.napocatku.cz>
36. <http://www.pastelka.net>
37. <http://www.persefona.cz/>
38. <http://www.rodiny.cz>
39. <http://www.spondea.cz>
40. <http://www.triada-centrum.cz>

Seznam příloh

Příloha č. 1 – náklady na bydlení, normativní náklady na bydlení

Příloha č. 2 – mateřská centra, kluby maminek

Příloha č. 3 – žádost o umístění do Domova sv. Markéty

Příloha č. 1 – náklady na bydlení, normativní náklady na bydlení podle zákona č. 117/1995 o státní sociální

Náklady na bydlení tvoří

- a) u bytů užívaných na základě nájemní smlouvy nájemné a náklady za plnění poskytované s užíváním bytu, nejsou-li tyto náklady zahrnuty do nájemného,
- b) u družstevních bytů a bytů vlastníků srovnatelné náklady, které činí za kalendářní měsíc:

Počet osob v rodině podle § 7 odst. 6	Kč
jedna	651
dvě	890
tři	1 164
čtyři a více	1 404

- c) u bytů uvedených v písmenech a) a b) náklady za plyn, elektřinu, vodné, stočné, odvoz odpadu a centrální vytápění nebo za pevná paliva; náklady za pevná paliva se započítávají částkami za kalendářní měsíc:

Počet osob v rodině podle § 7 odst. 6	Kč
jedna	475
dvě	650
tři	850
čtyři a více	1 050

Normativní náklady na bydlení činí pro

- a) bydlení v bytech užívaných na základě nájemní smlouvy

Počet osob v rodině podle § 7 odst. 6	Měsíční náklady na bydlení podle počtu obyvatel obce				
	Praha	více než 100 000	50 000 – 99 999	10 000 – 49 999	do 9 999
jedna	3 339	2 893	2 659	2 518	2 460
dvě	4 926	4 233	3 913	3 721	3 640
tři	6 764	5 858	5 440	5 188	5 083
čtyři a více	8 545	7 453	6 948	6 644	6 517

b) byty v družstevních bytech a bytech vlastníků

Počet osob v rodině podle § 7 odst. 6	Měsíční náklady na bydlení podle počtu obyvatel obce				
	Praha	více než 100 000	50 000 – 99 999	10 000 – 49 999	do 9 999
jedna	2 236	2 236	2 236	2 236	2 236
dvě	3 362	3 362	3 362	3 362	3 362
tři	4 730	4 730	4 730	4 730	4 730
čtyři a více	5 978	5 978	5 978	5 978	5 978

Příloha č. 2 - mateřská centra, kluby maminek

(dostupné na <http://www.namaterskevbrne.cz/odkazy.html>)

RC Matáta (dříve Mateřské centrum Klokánek) - Vážného 6, Brno-Řečkovice (dříve Nejedlého 13, Brno-Lesná), otevřeno Po - Pá 9:00-12:00, program pro matky s kojenci, hrátky pro rodiče s dětmi ve věku 1-4 roky ("Hopsání"), výtvarka pro rodiče s dětmi, angličtina pro maminky s hlídáním dětí, <http://www.mcklokaneck.cz/>

Mateřské centrum Kuřátka - Poštovská 1, Brno, tel.: 724229321, <http://home.tiscali.cz/kuratka>, otevřeno Po – Pá, každý den v 10:00 začíná program, neohlašuje se předem, pro matky s dětmi od 0 do 6 let,

Klub maminek Brno-Bystrc - Společenské centrum, Odbojářská 2, Brno, tel.: 546 212 56, úterý: 9:30-11:30

Klub maminek Brno-Bohunice - Centrum volného času, Lány 3, Brno, tel.: 547240937, čtvrtek:10:00-12:00

Mateřské centrum Lískáček - ul. Elišky Přemyslovny 27, Brno - Starý Lískovec. Každé úterý v době od 9:30 do 11:00 hodin je připraven program pro rodiče a herna, pohádka, cvičení, říkanky pro děti, v době od 15:00 do 16:30 hod. je na programu herna, cvičení a říkanky pro děti, od května funguje zahrada s krytým pískovištěm, klouzačkou a houpačkami. Více informací najdete na webu: www.mcliskacek.cz

Paleta, pobočka Domu dětí a mládeže Junior (Klub maminek Brno-Židenice) – Touškova 9, Brno, tel.: 545211547, 777893212, web: <http://www.junior.cz>, e-mail: paleta@junior.cz, klub maminek - kontakt: Jitka Schmidtová, tel.: 603970017, klub maminek (výtvarné tvoření): St 9:30 – 11:30, cvičení maminek s dětmi - Po: 9:00-10:30, Pá: 10:30-12:00

Klub maminek při Salesiánském středisku mládeže v Brně-Líšni - nabízí cvičení rodičů s malými dětmi, cvičení matek (powerjóga, bodystyling) s hlídáním dětí. Kontakt: Salesiánské středisko mládeže, Kotlánova 13, Brno-Líšeň, tel.: 544232641, web: <http://lisen.sdb.cz>

Klub Pastelka- rodinné centrum s celotýdenním provozem, nám. Karla IV. 4, Brno-Líšeň, webové stránky: www.pastelka.unas.cz, e-mail: klub.pastelka@email.cz, program: pro děti 0-2 roky, 2-4 roky, cvičení pro maminky po porodu, cvičení v těhotenství, tai-chi v těhotenství

Klub maminek Brno-Kohoutovice - Centrum volného času ULITA, přízemí MŠ, Stamicova 7, Brno, Út: 9:00-11:00

Klub maminek Vlastovičky - Dům dětí a mládeže , Ječná 26, Brno, tel.: 541225234,
Út: 9:00-11:00

Klub maminek Brno-Vinohrady - Valtická 23, Brno, tel.: 544231554, St: 9:30-11:30

Klub maminek Brno-Tuřany - Orlovna v Tuřanech, Po: 9:30-11:30, Čt:10:00-11:00

Klub maminek při Salesiánském středisku mládeže v Brně-Žabovřeskách - nabízí cvičení, výtvarné hrátky, hudební klub, angličtinu pro rodiče s dětmi, volné dopolední hraní pro nejmenší, pohádkové dopoledne atd. Většina kroužků se koná v Salesiánském středisku mládeže, Foerstrova 2, Brno-Žabovřesky, tel.: 541213110, web: <http://brno.sdb.cz/aktivita/maminky.html>

Klub dětí a maminek Medvídek při Centru volného času Jabloňka - pro děti od 2 let, Kroftova 64, Brno-Žabovřesky, tel.: 549216248, webové stránky: www.ddmhelceletova.cz, hraní , povídání, tvoření, cvičení, každé pondělí 17:00-18:00

Centrum pro matku a dítě při Montessori MŠ na Lesné - rodinné centrum je určeno maminkám, popř. tatínkům či prarodičům a jejich dětem od 1 do 3 let, pravidelný program jednou týdně (pondělí, úterý) dopoledne. Program se koná v Montessori MŠ Sluníčko, Šrámkova 14, Brno-Lesná, další kontakt: Alena Orlová, tel.: 607567416, web: <http://www.slunicko-montessori.cz/centrum/centrum.htm>

Montessori -Vzdělávací Rodinné centrum - pro děti od 0-6 let, Št'ouračova 23, Brno-Bystrc, Lenka Komárková - tel.: 732 859 257, web: <http://www.sweb.cz/montessori-morava>

Klub Světluška - pro rodiče a děti od 1 do 6 let, je možno přijít kterýkoliv den - mají otevřeno Po-Pá 9:00-12:00, ve čtvrtek i 14:00-17:00, koná se v prostorách ZŠ Gajdošova 3, Brno-Židenice, kontakt: Helena Partyková, tel.: 776146494, web: <http://www.svetluska-montessori.cz/>

Mateřské centrum Sedmikráska - nabízí cvičení rodičů s dětmi, muzicírování rodičů s dětmi, kondiční cvičení pro maminky s hlídáním dětí atd., místo konání: Oblá 75 a, Brno-Nový Lískovec, kontakt: Hana Žitná, tel.: 774149339, web: <http://www.mcsedmikraska.wz.cz/>

Klub maminek Hvězdičky Brno - Skautská klubovna 41, Kampelíkova 13, Podešvová Dagmar – tel.: 604909393, e-mail: dagmar@ecb.cz , Hoplíčková Petra – tel.: 777238237, e-mail: [hoplicek@volny.cz](mailto:hopliecek@volny.cz), pondělí 9:00–12:00

Klub maminek Brno – Jundrov- Klubovna Rozmarýnka, Rozmarýnova 6, Brno, Martina Mejzlíková – tel.: 541221661, 605731049, e-mail: martina_m@volny.cz, Komárková Irena – tel.: 608831157, čtvrtek 15:00–16:00

Klub maminek Krteček, Brno – Žebětín- Katolický dům, Křivánkovo nám. 35, Magda Pilná – tel.: 723913272, e-mail: magdapilna@seznam.cz, Kateřina Kamenická – tel.: 608811697, pondělí: 9:30–10:30 – cvičení rodičů s dětmi, středa: 9:00–11:00 – klub maminek. Součástí každého setkání je zpívání, cvičení, pohádka, svačinka, výtvarná dílna.

Klub maminek Sluníčko Šlapanice - Nádražní 7, Šlapanice 664 51, Radka Drlíková – tel.: 544228538, 607533998, e-mail: ales@mymail.cz , středa a čtvrtek: 9:30–11:00

Mateřské centrum Adámek, Adamov - schůzky se konají každou středu od 9:30 do 11:00 v budově MKS Opletalova 22, Adamov, vstup zdarma, náplní schůzek jsou výtvarné hrátky, zpívání, říkanky. Další informace na webu - <http://www.mcadamek.webnode.cz/>

Mateřský klub Družánek, Adamov - cvičení každou středu 17:00-18:00, setkávání každé úterý 9:00-11:00 a každý čtvrtek od 16:00 do 18:00 v družině Základní školy na Komenského 4 v Adamově, převážná část setkání je brána jako tzv. herna, tedy především možnost pro spontánní hru dětí.

Mateřské centrum Žirafa, Bílovice nad Svitavou - organizuje cvičení maminek a miminek od 3 měsíců na Žižkové 660 (1.poschodí obchodního domu), Bílovice nad Svitavou, další informace: web - <http://www.mczirafa.diadia.cz/>

Klub maminek a neposedných miminek - dopolední setkání pro maminky s malými dětmi, které je organizováno při klubu rodičů a přátel hyperaktivních a neklidných dětí Centra pro rodinu a sociální péči Brno, Josefská 1, více na webu <http://www.crsp.cz/Joomla/cesky/hyperaktivni/klub-maminek-a-neposednych-miminek.html>

Orlíček-Klub šikovných batolat- cvičení i výtvarka a další akce pro malé děti 1,5- 4 roky, budova Orlovny, Mendlovo náměstí, Brno, kontakt: Marta Bačovská – tel.: 604649324, Martina Drdlová – tel.: 608620953, koná se každý čtvrtek 9:00-9:45, další informace na webu www.zivnost.net/orel

Lipka (dům ekologické výchovy) - toto zařízení věnující se ekologické výchově již nabízí také kroužky pro nejmenší: cvičení maminek s dětmi, přírodovědně - tvořivé kroužky pro děti ve věku 2-5 let, hrátky pro rodiče s dětmi ve věku 1-4 roky, vodní hrátky pro rodiče s dětmi, sídlí na ul. Lipová 20 v centru Brna (tel.: 543211264), další pracoviště má v Jundrově na ul. Rozmarýnová 6 (tel.: 541220208, 731116972), pak také v obci Krásensko, č. p. 76 (tel.: 517385429), web: www.lipka.cz

Ženský vzdělávací spolek Vesna - nabízí pohybově zaměřené kroužky pro maminky s dětmi ve věku 1-2 roky, 2-3 roky, hlídání dětí, kontakt: Údolní 10, Brno, tel.: 541321296, web: www.vesnaspolek.cz

Občanské sdružení Tlapka organizuje cvičení rodičů s dětmi, kroužek rukodělných prací (pro děti 3-6 let), kroužek Hrajeme si s pejskem (pro rodiče s dětmi 3-6 let + pes). Kontakt: paní Hrabálková, klubovna Souběžná 19, tel.: 608300224

Relaxační studio Na dvorku, Brno-Slatina organizuje cvičení pro maminky s dětmi ve věku 1-2 roky, 2-3 roky, dětské masáže pro děti ve věku 3-6 měsíců, 6 měsíců - 1 rok, 3 roky a více, posezení pro rodiče s dětmi na letní zahrádce, sídlo Budínská 18, Brno-Slatina. Kontakt: tel.: 736779628, e-mail: nadvorku@nadvorku.com, web: <http://www.nadvorku.com/>

Příloha č. 3 – žádost o umístění do Domova sv. Markéty

Diecézní charita Brno
Oblastní charita Brno

Domov sv. Markéty pro matky s dětmi v tísní
Staňkova 47, 612 00 Brno

Tel.: 549 122 962, Fax: 549 122 950, e-mail: dsm.brno@caritas.cz

Žádost o umístění do Domova sv. Markéty pro matky s dětmi v tísní

Žadatelka:

Jméno a příjmení:.....

Datum narození:.....

Občanský průkaz:..... národnost:.....

Adresa trvalého bydliště:.....

Telefon:.....

Adresa přechodného bydliště:.....

Vzdělání:..... Zdravotní stav:.....

Zaměstnavatel:.....

Stav:.....

Soc. pracovnice: jméno..... telefon.....

Děti:	Jméno	Dat. narození	Zdravotní stav	Otec
--------------	-------	---------------	----------------	------

.....				
.....				
.....				
.....				

Rodiče:	Jméno	Bydliště
----------------	-------	----------

matka:.....

otec.....

Možnost řešení bytové situace:

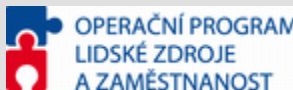
Žádost o byt podána

kde.....kdy.....

Projekt je podporován z Operačního programu lidské zdroje a zaměstnanost.

motto: *Podporujeme vaši budoucnost*

<http://www.esfcr.cz>

Žádám o ubytování v Domově z těchto důvodů:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Osobní cíl:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

V Brně dne.....

Podpis žadatelky.....

Poznámky (prosím nevyplňovat)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Datum.....

Zapsala.....